

DANSK-SVENSKT KULTURSAMARBETE

- en intervjustudie

Starkare nätverk vid jobb
över Öresund

Digitalisering och återstart
efter corona på agendan

Olika finansiering: danska
fondpengar och större
offentliga medel i Sverige

Sekretariat

Jenny Andersson, biträdande chef och senioranalytiker
Kristoffer Dahl, analytiker Greater Copenhagen Life Science analysis initiative
Sofi Eriksson, analytiker och reporter
Erik Ottosson, analytiker och reporter
Sofie Paisley, koordinator och kommunikator
Anna Palmehag, analytiker och reporter
Johan Wessman, vd och chefredaktör
Thea Wiborg, chef för externa relationer och senioranalytiker

En analys från oberoende Øresundsinstitutet.
Øresundsinstitutet står ensamt för rapportens analys och slutsatser.

Rapporten är skriven av Anna Palmehag och Thea Wiborg.

Layout: Øresundsinstitutet

Foto: News Øresund, om inte annat anges.

Omslagsfoto: News Øresund, Nexiko och Emmalisa Pauly

© Øresundsinstitutet – genom Öi Service AB – 2 juli 2021

**ØRESUNDS
INSTITUTTET**

ØRESUNDSINSTITUTTET är ett oberoende dansk-svenskt kunskapscentrum som genom analyser, konferenser och medieverksamhet bidrar till en ökad kännedom om utvecklingen i regionen. Verksamheten drivs utan vinstintresse och med finansiering av ett närmare 100-tal medlemmar från stat, regioner, kommuner, universitet, högskolor och det privata näringslivet.

Östergatan 9 B | 211 25 Malmö | +46 (0) 40 30 56 30 | info@oresundsinstitutet.org | www.oresundsinstitutet.org

FÖRORD

Vid Øresund möts dansk och svensk kultur. Likt strömningarna i vattnet förändras ständigt bilden av kulturlivet i vår gränsregion. Likt och olik kan både fungera som inspiration och gränshinder.

Ibland för vattenströmmarna oss samman. Det kan handla om publik, personal eller projekt på tvärs. Nyligen rekryterades Elisabeth Linton till rollen som ny operachef på Det Kongelige Teater i Köpenhamn. Det innebär att det snart kommer att finnas minst fem svenska kulturchefer i Köpenhamn. På andra sidan sundet, i Malmö, finns i dag åtta danska kulturchefer och på Malmö Opera arbetar för närvarande ett 20-tal personer som bor i Danmark. Ytterligare ett par danska kulturchefer hittar vi 60 mil längre norrut i Stockholm. Och i norra Øresund samarbetar The Tivoli i Helsingborg med Kulturværftet i Helsingør om en gemensam dansk-svensk popmusikscen.

Andra gånger för vattenströmmen oss bort från varandra igen. Just nu handlar det om att coronapandemin har förhindrat fysiska möten. Men det handlar också om politik. Sedan flera år har varken det dansk-svenska politiska samarbetet Greater Copenhagen Committee eller EU:s regionala stödprogram Interreg Øresund-Kattegat-Skagerrak med kultur som ett arbetsområde.

Men oavsett politiskt stöd och EU:s Interreg-medel flätas danskt och svenskt kulturliv samman, inte minst genom alla mänskliga möten. Vintern 2019/2020 mötte vi på Øresundsinstitutet representanter från Sveriges ambassad i Köpenhamn, Nordisk Kulturfond, Malmö Opera och Musik i Syd. Vi talade om kulturens roll i samhället och om dess betydelse för vår gränsregion. Vi enades om att göra något tillsammans. Den 27 februari 2020, en kort tid innan våra samhällen började stängas ner på grund av coronapandemin, samlade vi ett 50-tal danska och svenska kulturpersoner i ett rundabordssamtal på Sverige ambassad i Köpenhamn. Det samtalades och ritades på (engångs)dukarna på borden. Entusiasmen var påfallande och uppmaningen tydlig: jobba vidare med analyser och möten om dansk och svensk kultur och om samverkan mellan länderna.

Vi på Øresundsinstitutet påtog oss att samordna det vidare arbetet med ett större projekt med analys och rundabordssamtal om dansk-svenskt kultursamarbete. Vi har nu fått medfinansiering från Svensk-danska kulturfonden och Region Skåne samtidigt som Øresundsinstitutet satsar egna resurser i arbetet.

Den här rapporten med intervjuer med danska och svenska kulturpersoner som har gränsregional erfarenhet är ett första konkret exempel på arbetet i vårt kulturprojekt. Vi arbetar nu vidare med fler kulturanalyser under det närmaste året och kommer då mera specifikt att studera den gränsregionala arbetsmarknaden mellan Danmark och Sverige, publikströmmar mellan länderna och vilka gemensamma satsningar Danmark-Sverige som görs inom kultursektorn.

Malmö, 2 juli 2021

Johan Wessman
vd Øresundsinstitutet

FOTO: NEWS ØRESUND

FOTO: NEWS ØRESUND

INNEHÅLL

**KITTE
WAGNER.**
Malmö Stadsteater.
Se sid 10.

**STAFFAN
VALDEMAR HOLM.**
Frilansregissör.
Se sid 16.

**KIRSE JUNGE-
STEVNSBORG.**
Malmö Konst-
museum.
Se sid 22.

**BO
NILSSON.**
Artipelag.
Se sid 26.

**GITTE
WILLE.**
Region Skåne.
Se sid 30.

**BENNY
MARCEL.**
Nordisk Kultur-
fond. Se sid 36

**DANJEL
ANDERSSON.**
Dansehallerne.
Se sid. 40.

**PONTUS
LIDBERG.**
Dansk Danseteater.
Se sid 46.

**LISE BACH
HANSEN.**
Det Kongelige
Bibliotek.
Se sid 50.

**EMMA
KRONQVIST.**
Nexiko.
Se sid 54.

**MICHAEL
BOJESEN.**
Malmö Opera.
Se sid 58.

**MARIA
FREJ.**
Malmö Live.
Se sid 62.

10 HIGHLIGHTS FRÅN RAPPORTEN

NÄTVERK STÄRKS GENOM JOBB PÅ TVÄRS

Kulturchefer och andra kulturarbetare som tar jobb på andra sidan Öresund bidrar till ett starkare nätverk över gränsen, visar intervjuerna i denna analys. Eftersom de har kvar nätverket i hemlandet kan de utnyttja det för att skapa mer tvärgående samarbeten och se andra möjligheter än de som enbart arbetat i ett land.

– Jeg tror, at jeg vinder mere ved at have mit daglige liv i København og trække det med herover. Jeg er med til at hive hovedstaden hertil, säger Malmö Stadsteaters danska teaterchef Kitte Wagner på sidan 10.

Flera intervjupersoner pekar på att det är lättare att skapa samarbeten över landsgränsen om man själv jobbat på andra sidan.

Samtidigt finns det de som framhäver att det inte är så enkelt att skapa nya nätverk i det andra landet. Så som svenske Bo Nilsson, som upplevde det svårt att få fäste i danska kulturnätverket och

FOTO: NEWS ØRESUND

Maria Frej som tillträdde som konserthuschef för Malmö Live bara veckor innan coronapandemin bröt ut:

– Jämfört med Danmark, där jag jobbat i 30 år, har jag mycket lite nätverk här. Jag har ett litet, men vill gärna ha mycket mer. När man kommer in i coronapandemin och inte bara kan ringa till alla möjliga människor och inte har det nätverk jag har i Danmark är det svårare, säger hon på sidan 62.

MER PENGAR TILL KULTUREN I SVERIGE – MEN FONDER GER FLER MÖJLIGHETER I DANMARK.

Att många fonder finansierar kultur i Danmark är något som i stort sett alla intervjupersonerna pekar på som en av de största skillnaderna mellan länderna. Kulturen är det område som får näst mest fondstöd i Danmark. Under 2019 gjordes 15 000 beviljanden av totalt tre miljarder danska kronor. I Sverige utgör de offentliga medlen en större andel av finansieringen för många kulturinstitutioner och de flesta intervjupersoner erfar att det finns mer pengar att tillgå där.

Både för- och nackdelar upplevs med de olika systemen. Fler bidragsgivare kan ge ett mer diversifierat kulturutbud, menar vissa, samtidigt som det upplevs som positivt med mer offentliga pengar till kulturen. Till det kommer frågan om hur många personer som styr över stöden.

FOTO: NEWS ØRESUND

FOKUS PÅ NÄROMRÅDET. Att starta samarbeten med aktörer i grannländerna blir allt mer aktuellt, tror flera av intervjupersonerna. Dels på grund av klimat- och miljöhänsyn, dels eftersom pandemin har flyttat vårt fokus mer till närområdet.

– Vi pratar om train distance; vart kan vi ta oss på sex timmar med tåg. Det gäller i relation till såväl träning och undervisning som föreställningar, säger Danjel Andersson, direktör och konstnärlig ledare på Dansehallerne, på sidan 40.

FOTO: L. RIKE POSSELT

SJÄLVKLART

I Sverige ses kulturen som självklar i samhället – i Danmark måste den motivera sin plats genom att vara lönsam, upplever flera av intervjupersonerna. Det skapar en dynamik på tvärs.

– Vi danskar lockas av det säkra i Sverige, men är så vana vid att inget är säkert att vi kommer med en attityd: vi ska inte vila – världen förändrar sig. Vi är vana att argumentera för vår sak, att se allt genom publikens ögon, säger Maria Frej, konserthuschef på Malmö Live, på sidan 62.

FOTO: NEWS ØRESUND

DIGITALISERAD ÅTERSTART EFTER CORONA

Coronakrisen har i praktiken fungerat som en nedskärning i kulturlivet, anser Pontus Lidberg, konstnärlig ledare för Dansk Danseteater (sidan 46), men pandemin lyfts samtidigt av andra som en möjlighet till återstart med mer nordiskt samarbete och större fokus på regionalt samarbete.

– Jag skulle säga att det aldrig tidigare har varit en sådan stark längtan efter och genomgripande avsaknad av kulturupplevelser som nu. Det blir ju även tydligt att kultur skapar socialt meningsfulla sammanhang. Vi längtar efter att göra kultur tillsammans, i gemenskap, säger Benny Marcel, direktör för Nordisk Kulturfond, på sidan 36.

Att pandemin har ökat takten i digitaliseringen ses av andra som en möjlighet för framtiden. På Malmö Opera nådde exempelvis en streamad föreställning fler än 6 500 tittare över hela världen. Att ta del av nordisk kultur över gränserna via digitala sändningar kan bli vanligare framöver.

– Tænk hvis man kunne gøre koncertsale, konferencer, talks, mediehuse og teatersale tilgængelige for et stort nordisk publikum! Teksten på alle de nordiske sprog, så alle kan være med, säger Lise Bach Hansen, Head of programming Talks & Literature på Det Kongelige Bibliotek, på sidan 50.

FOTO: NEWS ØRESUND

INVOLVERING VS SNABBA BESLUT.

Flera av de danska kulturcheferna i Sverige upplever att beslutsprocessen är mer långsam och att det krävs mer förankring än i Danmark. Att medarbetarna har större inflytande ses av vissa som något positivt. Samtidigt anser några av de svenska kulturcheferna i Danmark att det kan gå mycket snabbt från beslut till verkställande i Danmark. Något som kan vara en fördel såväl som en nackdel.

FOTO: IDA HILDUR BACH RÖHLOFF

HÄVSTÅNG

”Jeg tror kultursektoren kan være en løftestang for mere svensk-dansk og nordisk samarbejde.”

Lise Bach Hansen, Head of programming Talks & Literature på Det Kongelige Bibliotek, sidan 50.

LIKHETER I ETT STÖRRE PERSPEKTIV

Även om många intervjupersoner lyfter fram skillnader mellan Danmark och Sverige tar flera personer upp att de bleknar i en större jämförelse, med exempelvis USA. Mycket mindre offentlig finansiering där gör å andra sidan att kulturen snabbt kan ställa om.

– Den omstillingsparathed er der jo ikke helt på samme måde i det nordiske. På den måde er vi jo reguleret. Så man kan sige, at Sverige er superreguleret, men Norge og Danmark er altså også reguleret, sammenlignet med USA, säger Kirse Junge-Stevnsborg, chef på Malmö Konstmuseum, på sidan 22.

FOTO: NEWS ØRESUND

Tala med varandra

Danskans och svenskans likheter och skillnader gör det möjligt att se språket både som en gemenskap och ett hinder. För såväl publik som kulturutövare kan språket både öppna och stänga gränser, påpekar intervjupersoner. Kulturformen spelar stor roll i detta fall – medan musik och konst är sina egna språk är teatern och särskilt skådespelarna bundna till orden.

FOTO: EMMA LISA PALLIY

POLITISK ELLER EKONOMISK STYRNING

Värdeorienterade eller resultatorienterade krav – det finns skillnader på vad som styr kulturpolitiken i Sverige och Danmark. Medan kulturaktörer i Danmark upplever att ekonomiska resultatkrav och ramavtal kan strama åt kulturinstitutionerna upplever kulturaktörer i Sverige mer av en värdeorienterad styrning, där det exempelvis förekommer krav på barnkultur eller att kulturen ska genomsyras av jämlikhet eller miljöhänsyn.

– Man kan sige at Danmark og Sverige tolker det her med en armslængdes afstand på forskellig vis. Jeg vil sige, at det er mere politiserende i Sverige. Det vil svenskerne måske ikke være enige i, men der er en ekstrem styring, altså i forhold til rammepolicy, ikke detaljer selvfølgelig. I Danmark har man slet ikke den værdimæssige tilgang til kultursektoren, siger Gitte Wille, kulturchef i Region Skåne, på sidan 30.

Samtidig ser såväl hon som flera av de andra danska kulturcheferna i Skåne den värdeorienterade grunden som en styrka. De ser det som positivt att ett demokratiskt tankesätt med fokus på jämlikhet och mångfald genomsyrar den svenska kultursektorn, liksom en ambition om att alla i samhället ska ha tillgång till kulturen.

FOTO: REGION SKÅNE

FOTO: NEWS ØRESUND

KITTE WAGNER.

Teaterchef, Malmö Stadsteater

Danske Kitte Wagner har været teaterchef for Malmö Stadsteater siden 2016. Hun har tidligere arbejdet bl.a. på Betty Nansen Teatret og Nørrebro Teater i København.

TEATERCHEF FIK MULIGHED FOR MERE FOKUS PÅ INDDRAGELSE FREM FOR RESULTATKRAV

Malmö Stadsteaters chef er en af otte danske kulturelchefer i Malmø. Hun ser en stor fordel i at kunne trække København til Malmø og skabe mere samarbejde, bredere netværk og ny inspiration på tværs af Øresund. Hun kalder teatret et lille paradis og er glad for at kunne arbejde uden resultatkontrakt og i stedet have fokus på at udvikle måden at lave teater på.

– Altså Malmö Stadsteater er jo et lille paradis på jord! Men jeg tror også, at der er en forskel på hvad der er muligt i Danmark og Sverige. Jeg er jo vandt til at være styret af målekriterier og rammeaftaler. Det er den doktrin, der styrer over dansk kulturliv – det handler om hvad det kommer til at koste, hvor mange billetter, der skal sælges og hvordan. Jeg sidder jo også i Det Kgl. Teaters bestyrelse, så jeg er vant til at stå på mål for tal, siger Kitte Wagner, direktør og kunstnerisk leder for Malmö Stadsteater og bestyrelsesmedlem i Det Kgl. Teaters bestyrelse.

Hun har en lang karriere som dramaturg, manuskriptudvikler og teaterchef i Danmark og nu i Sverige. Derfor har hun god indsigt i forskelle og ligheder i dansk og svensk teater, og gennem Teams-skærmen kan det tydeligt mærkes, at hun er engageret og interesseret i hvordan de to kan bibrugte hinanden.

Sverige set med en danskers øjne

Som dansk chef i en svensk organisation, har Kitte Wagner observeret flere forskelle.

– I Sverige er der den der stilhed, som man skal være på vagt overfor. Det har alle, der kommer til Sverige bemærket. Og der er ikke nogen, der kommer uden om det. Det kan være, at man har sagt

noget, og så bliver der helt stille. Så ved man, at der er en uenighed. Og så får man måske en mail dagen efter, som fortæller hvad, der var forkert. Men den her stilhed er helt speciel, siger hun.

Der er en stærkere konsensuskultur i Sverige end i Danmark, mener hun, og ”tystnadskulturen”, som der vist slet ikke findes et dansk ord for, er mere udbredt.

– Der er selvfølgelig også en grad af det i Danmark, men her er det meget mere omfattende. Og som dansker undrer man sig; hvorfor er I så bange for at tage en heftig diskussion? Men det er netop derfor, at det er så fint at samarbejde. Det befrugter hinanden. Vi skal udnytte de her forskelle.

– Det er også derfor vi har en ny vision på teatret, hvor det blandt andet hedder, at vi skal være bedre til at være uenige sammen, fortæller Kitte Wagner.

Langsomheden, humoren og høfligheden er også noget, hun har bemærket som anderledes på den anden side af Øresund.

– Langsomheden. Jeg skal bruge meget lang tid på at forankre, men når det så vel er forankret, så går det hurtigt. Hvor man i Danmark kan tage en hurtig beslutning, men så måske bliver nødt til at lave den om.

At humoren er anderledes får blandt andet be-

tydning for hvilke teaterstykker, der bliver spillet.

– Eksempelvis Line Knutzon, hende kan vi jo godt lide i Danmark, men det fungerede ikke i Sverige. Så der er absolut en forskel i, hvad vi griner af. Og Skåne er jo så et sted midt imellem. Og det er derfor jeg synes, det er spændende at være i Øresundsregionen, siger Kitte Wagner.

”Vi ska bara hitta en bra chef”

Kitte Wagner startede som chef for Malmö Stadsteater i 2016. Hun havde egentlig trukket sig lidt fra teaterverden og var ikke sikker på, at hun ville være chef igen. Fra 2007 til 2015 var hun chef for Nørrebro Teater. Da hendes kontrakt udløb bestemte hun sig for at takke nej til at forny den eftersom hun kunne mærke, at det var tid til noget andet end 60-70-timers arbejdsuger og hårde resultatkrav. Efter en kortere periode med en stilling i Askov fonden, trak teatret alligevel i hende.

– Jeg indså, at det er teater, jeg vil arbejde med. Så jeg begyndte at kontakte nogle skuespillere og tænke teater igen. Og jeg blev enig med mig selv om, at det er det jeg vil, men var ikke sikker på, at jeg ville være chef. Det var det der New Public Management og osthøvl, som havde sat sig, forklarer Kitte Wagner.

Der var netop på det tidspunkt, at stillingen som teaterchef på Malmö Stadsteater dukkede op og en ven til hende syntes, at de skulle søge. Det var hun ikke helt overbevist om, men sendte alligevel sit CV ind, blev kontaktet af en headhunter og kaldt til samtale.

– Så jeg kom igennem den der grundige, grundige proces med samtaler, og allerede fra start var der noget i mig, som rykkede. Jeg kunne mærke, at jeg har alle de erfaringer om hvad der skal til for at lykkes og hvad det kræver af mig.

Kitte Wagner havde en tanke om at lave teater på en ny måde, der involverer skuespillerne mere i processen, og hun bestemte sig for at sige, at det var sådan hun ville arbejde, hvis hun skulle tage jobbet.

– Jeg havde en ide om at involvere ensemblet mere i hele processen. Jeg ville gøre op med at skuespillerne i nogle tilfælde havner i rollen som ”leverandører”. Jeg har oplevet at skuespillerne har mistet indflydelse i de tidlige afgørende beslutninger af den kunstneriske proces. Så jeg ville give lidt mere magt tilbage til skuespillerne, over hvad vi spiller og hvorfor vi spiller det. Men det lyder lidt hippieagtigt, det er jo også baseret på en tanke om kollektivism, og er måske endda lidt farligt, så jeg var ikke sikker på at det ville lykkes, fortæller hun.

”Jeg plejer at sige, at Malmö Stadsteater tilbyder en drøm om venskab”, siger teaterchef Kitte Wagner.

MALMÖ STADSTEATER

Malmö Stadsteater er ejet af Malmö Stad og har tre scener: Hipp, Intiman og Studion. Under efteråret 2021 og hele 2022 bliver hovedscenen Hipp renoveret. Der skal også bygges en større og mere synlig entré, samtidigt som foyer, café og bar også bliver ombygget. Til renoveringen har teatret samarbejdet med britiske Haworth Tompkins, som har erfaring med at bygge gamle teaterbygninger om og White arkitekter.

Malmö Stadsteater har ikke altid været det, det er i dag. Fra 1944 og i knapt 50 år var det navnet på den store bygning, som i dag kaldes Malmö Opera. I 1993 blev Malmö Stadsteater opdelt i Malmö Dramatiske Teater, Malmö Musikteater og Skånes Dansteater. I 2008 skiftede Malmö Dramatiske Teater navnet tilbage til Malmö Stadsteater.

Kitte Wagner startede som direktør og kunstnerisk leder for Malmö Stadsteater i 2016. Hun har tidligere arbejdet som dramaturg og manuskriptudvikler blandt andet ved Betty Nansen teatret og har været teaterchef for Nørrebro Teater.

– Samtidig blev jeg forelsket i ensemblet – i deres fremtoning, deres selvforståelse. De er ligesom legesyge på en fin måde. Jeg plejer at sige, at Malmö Stadsteater tilbyder en drøm om venskab, siger hun og smiler bredt.

Så Kitte Wagner var blevet sikker på, at hun gerne ville arbejde med Malmö Stadsteater. Hun havde forberedt sig nøje til den sidste samtale og ledt efter årsrapporter og handlingsplaner, men kunne ikke finde resultatkontrakten.

– Denne gang ville jeg vide, hvad jeg gik ind til. Jeg var ligesom lidt vingeskudt. Så jeg blev ved med at spørge om den der resultatkontrakt, men der kom ikke nogen. Og da jeg så sad til ansættelsessamtalen, så låner bestyrelsesformanden Agneta Eriksson, sig helt rolig over mod mig og siger: ”vi har inget resultatkontrakt, vi ska bara hitta en bra chef”.

– Det var næsten så jeg begyndte at græde.

Sidste år fik Kitte Wagner forlænget sin kontrakt med seks år, og hun har nu testet og udviklet den nye arbejdsmåde, kaldet Malmömodellen, sammen med skuespillerensemblet på Malmö Stadsteater.

– Vi arbejder i workshops og kommer sammen

frem til hvordan stykket skal spilles. Efter et par år med den model, lavede vi en evaluering og diskuterede om vi skulle fortsætte med at arbejde på den måde. Og nu er vi faktisk ved at rulle det ud, så vi involverer hele teateret, ikke kun ensemblet, men også eksempelvis teknikken. Så det er også noget med at inkludere alle og gøre op med det hierarki, der er på et teater, siger Kitte Wagner.

Otte danske kulturchef i Malmö

Kitte Wagner er ikke den eneste danske kulturchef i Malmö. Der er lige nu syv andre og fem af dem er også kvinder. At der er flere som søger over Øresund synes Kitte Wagner ikke er mærkeligt. Nærheden mellem de to storbyer gør det jo let at arbejde på tværs. Og der er mange kompetencer at trække på i København, fremhæver hun. Samtidig, ræsonnerer hun, har det måske også betydning, at der er mere fokus på ligestilling i den svenske teaterbranche. For eksempel forlænges en skuespillers kontrakt automatisk, når de går på barsel, med tilsvarende antal måneder.

– Fokus er på at undgå diskriminering og

udligne ulighed. Hele det her ligestillingsarbejde sætter sit præg på branchen i Sverige. Man er ligesom et skridt videre og har haft det her opgør med grundlæggende patriarkalske strukturer og herskertechniker.

Nyt blik, andre forudsætninger og udfordringer

Generelt så vil Kitte Wagner anbefale at komme ud af sine vanter rammer. Det giver et nyt perspektiv på sig selv, mener hun:

– Indimellem er det selvfølgelig også lidt svært og man står som uvidende om mange ting. Men samtidig kan det også være en fordel, at man ikke altid ved alt om alle, hvem der er gift med hvem, og hvem der har arbejdet sammen her eller der. Indercirklen er jo ret lille både her og i Danmark. Når man ikke kender til den, har man et frit og nyt blik på alt.

Derimod savner Kitte Wagner at kunne beherske sproget. Hun er uddannet i kommunikation og dramaturgi og har stiftet bekendtskab med mange svenske tekster. Da hun arbejdede på Betty Nansen Teatret havde hun samarbejde med svenske teatre som Dramaten og Stockholms Stadsteater og instruktører som Lars Norén og PO Engquist. Men at tale svensk er ikke helt faldet på plads endnu, mener hun.

– Jeg vidste godt, at jeg var nødt til at tale svensk. Så det måtte jeg lære. Sådan er det bare. Og det er jo selvfølgelig et handicap og jeg kan savne, at ikke kunne udtrykke mig helt frit. Sproget er jo mit redskab. Nu siger jeg ikke det jeg vil, men det jeg kan.

Det ærgrer hende specielt i forbindelse med radiointerviews, debatter og panelsamtaler.

– Men det er måske også en fordel, for jeg kan ikke længere være ironisk, siger hun og griner.

Personligt netværk vigtigt for samarbejde

Men at befinde sig imellem to lande har en også flere fordele. Kitte Wagner kan trække på sit netværk og sit brede kendskab til Københavns teaterliv.

– Der er en, der skal tage dig i hånden. For eksempel plejede skuespillerne her ikke at tage til Danmark for at se teater. Men jeg skal love dig for, at de kan

lide det, når jeg tager dem med op ad Frederiksberg allé for at gå på Edison, eller hvor det nu kan være, siger Kitte Wagner, smiler bredt og fortsætter:

– Jeg tror, at jeg vinder mere ved at have mit daglige liv i København og trække det med herover. Jeg er med til at hive hovedstaden hertil.

Det betyder også, at det er enkelt for Kitte Wagner at etablere nye samarbejder.

– Jeg synes det er let at skabe de her samarbejder, jeg tager bare telefonen og ringer, og har jo et stort netværk i Danmark. Men jeg kan godt samtidig se, at det bliver nødt til at være en dansker, der gør det.

– Netværket forsvinder

jo ikke bare for at man tager til Malmö, så jeg har kontakt med mange danske instruktører og scenografer, som er megadygtige. Det er virkelig en god uddannelse, der er i København og nogle meget kompetente folk, som kommer derfra. Så det er ikke svært for mig

at tiltrække instruktører og samarbejdspartnere. Alle vil til Malmö!

Malmö Stadsteater har blandt andet et samarbejde med Betty Nansen T-eatret og Teater Grob og har haft flere danske instruktører på banen, men samarbejdsvilligheden gælder ikke kun folk fra den danske teaterbranche, også fra England og Tyskland, fortæller Kitte Wagner:

– Jeg må sige, at jeg stadig har til gode at nogen siger nej, når jeg spørger dem. Og det handler jo også om, at det tyske teater har det så hårdt og det engelske teater er så udarmet.

Og samtidig siger den internationale bevågenhed også noget om svensk teater og de forudsætninger som teaterbranchen har.

– Det er også sådan, at niveauet er højt fordi man har haft omfattende støtte i mange år. I København har internationalt teater ikke udviklet sig og det er naturligt, at det bliver skåret væk, når der er så hårde økonomiske rammer, siger hun og tilføjer:

– Jeg er blevet bedt om at sammenfatte dansk teater de sidste ti år, og det jeg kan se, er, at der er kommet meget hårdere krav om indtægter, flere musicaler og flere triste skuespillere.

Det er en naturlig konsekvens af så svære indtægtskrav. Det bliver mere strømnetet, men jeg må virkelig sige, at der bliver arbejdet hårdt for kroner i Danmark, siger Kitte Wagner. ■

FOTO: IRENE PELAYO LIND

Repetitionsbillede med skuespillere fra ensemblet til forestillingen "Varför älskar ingen de lesbiska?" som skal spilles på Malmö Stadsteaters scene Intiman under World Pride i august og igen til foråret 2022.

STAFFAN VALDEMAR HOLM.
Frilansregissör

Staffan Valdemar Holm var teaterchef för nuvarande Malmö Stadsteater 1994-1999. Numera är han frilansande regissör, vilket ger honom möjlighet att arbeta på de stora scenerna i både Danmark och Sverige.

SPRÅKFÖRBISTRING SÄTTER NATIONELLA RAMAR FÖR TEATERN

Till skillnad från många andra kulturformer är teatern relativt bunden till en publik som förstår språket. Men frilansregissören Staffan Valdemar Holm och andra teaterarbetare som jobbar bakom scenen är fria att röra sig över gränserna. Under sin karriär har han arbetat som teaterchef och frilans i både Danmark och Sverige, och har bland annat noterat skillnaderna mellan hur coronapandemin hanterats inom svensk och dansk teater.

– Till 90 procent arbetar teatern på samma sätt över världen, men de återstående tio procenten kan vara väldigt olika. Man har en text, man ska förstå texten tillsammans med skådespelarna och komma fram till hur man vill berätta detta. Där kan processerna likna varandra, men så finns det delar där det inte alls är likt, säger Staffan Valdemar Holm.

Han började sin bana inom teatern med att utbilda sig i Köpenhamn. Ganska naturligt, menar Staffan Valdemar Holm, eftersom han är uppvuxen i Skåne och Köpenhamn kändes mer som hans huvudstad än Stockholm (och så kom han inte in på utbildningen i Stockholm – ”ett av de största misstag de gjort på den skolan”, säger han och ler). Sedan dess har han ständigt återkommit till Danmark, även om han under åren också bland annat hunnit med att vara teaterchef för nuvarande Malmö Stadsteater, Dramaten i Stockholm och Düsseldorfer Schauspielhaus i Düsseldorf.

– För mig har det varit nästan en nödvändighet att inte sitta still, säger han.

Bland de senaste uppsättningarna som Staffan Valdemar Holm arbetat med märks bland annat två i Köpenhamn: Faust på Teater Republique, som spelades i höstas, och Farlige forbindelser på Det Kongelige Teater, som skjutits fram på grund av coronapandemin. Operan Agrippina skulle ha spelats på Drottningholms slottsteater i Stock-

holm redan i fjol, men planeras nu få premiär i augusti i år.

– Oftast har man flera processer igång samtidigt, i olika utvecklingsstadier, med ytterligare förstärkning nu under coronapandemin. Vissa planeringar håller fram till en icke-premiär, men sedan hamnar de i frysfacket för att tinas upp och göras färdiga när det kan bli riktig teater igen. Jag vill inte streama, det är alla trötta på nu, säger han, ironiskt nog på länk från våningen i Köpenhamn.

Föredrar Danmarks coronastrategi för teater och vardag

Staffan Valdemar Holm har en del att säga om skillnaden mellan coronastrategierna i Danmark och Sverige och inte minst hur de påverkat teatern.

– Jag arbetade på Det Kongelige med en uppsättning som nu är i fryboxen. Teaterns samtliga personal gick och testade sig hela tiden, ombesörjt av arbetsgivaren. Från regissör ner till balettbarner. Du löser så att säga situationen för teatern, säger han och fortsätter:

– Dessutom löste man nu det problem som tyckts vara oöverstigligt i Sverige, nämligen att bestämma hur många som får vara sittande i en teatersalong eller ett spelställe. Det har man ju

Staffan Valdemar Holm upplever den danska teatervärlden som mer dynamisk än den svenska – men underfinansierad.

formler för i Danmark, för hur många kubikmeter en människa upptar. Tidigt fick Teater Republique ta in 340 personer i publiken, med en stol emellan. I Sverige har man diskuterat i ett år att man inte gör skillnad på en källarteater och Friends Arena. Det är viktigt att samhället kan serva samhällslivet med detta, säger han.

Parallellt med dessa skillnader har han tyckt att det känts märkligt att förhålla sig till de lösare svenska rekommendationerna på andra områden, när han varit på plats i Sverige.

– Alla i Köpenhamn har gått med munskydd när de handlat. Så åker man iväg till Stockholm och går på Ica och har sina egna vanor med sig. Men då står folk där och andas över mina grönsaker, säger han.

”Danskt teaterliv är sorgligt underfinansierat”

För Staffan Valdemar Holm är det sedan ett decennium tillbaka Köpenhamn som är hemma. Han beskriver en stad som är laid-back, politiskt klart vänsterinriktad och där även multimiljonärer väljer att ta sig fram på cykel.

– Det här är min stad. Jag är inte dansk, men jag är fan i mig köpenhamnare.

På många sätt är han positiv till Danmark, även när det handlar om teatervärlden som han ser som mer dynamisk än den svenska. Men på en punkt

FOTON: NEWS ØRESUND

STAFFAN VALDEMAR HOLM

Staffan Valdemar Holm är en svensk frilansregissör med uppdrag i både Danmark och Sverige.

Tidigare har han bland annat varit för teaterchef för nuvarande Malmö Stadsteater (dåvarande Malmö Dramatiska Teater), Dramaten i Stockholm och Düsseldorfer Schauspielhaus i Düsseldorf. På 1980-talet grundade han och Bente Lykke Møller Nyt Skandinavisk Forsøgsteater i Köpenhamn.

Staffan Valdemar Holm är utbildad vid Statens Teaterskole i Köpenhamn.

är han kritisk och det handlar om den offentliga finansieringen av teatrar.

– Danskt teaterliv är sorgligt underfinansierat. Det är lite konstigt eftersom pengarna faktiskt finns. Dramaten är till exempel en mycket större teater än det Kongelige när det gäller den taldramatiska delen.

Operahuset borde inte alls ha byggts, menar Staffan Valdemar Holm, eftersom det inte finns tillräckligt med pengar för att fylla huset med högkvalitativ operakunst.

– Det är ju närmast bedrövligt att Danmarks nationalscen är beroende av uthyrningar och konferenser. Det blir ju löjligt att den föreställning de visar mest, den verkar heta "Rundvisning". Det handlar om att visa de underbara husen. Det är helt fel, det är inte så det ska vara. Om man bara lade 150 miljoner extra på teatern i den samlade stadsbudgeten så skulle allt vara frid och fröjd, säger han.

Staffan Valdemar Holm anser också att det är problematiskt att flera av de stora

kulturinstitutionerna i Köpenhamn, som Det Kongelige Kapel, Operan och Det Kongelige Teater rent administrativt lyder under samma organisation.

– Det där var en väldigt dålig idé från början, så det borde man ha ändrat för länge sedan, allra senast när de nya husen var klara. Publiken tänker ju inte organisation utan i geografi och hus, säger han.

Även på kommunal nivå är finansieringen av teater alldeles för låg i Danmark, menar Staffan Valdemar Holm.

– Det är skillnad på ländernas storlek. Men det är inte skillnad på stadernas storlek, säger han.

Framgångsrika utbildningar

Som många andra kulturpersonligheter med erfarenhet av att jobba i både Danmark och Sverige lyfter Staffan Valdemar Holm dock fram betydelsen av finansieringen av kultur och forskning från privata stiftelser och fonder i Danmark. Att en privatperson skulle skänka ett operahus är något man i Sverige inte ens skulle kunna föreställa sig, menar han, men i Danmark har det redan hänt.

– Inom kulturområdet, särskilt när det gäller konstområdet, kan fonderna ofta ligga mer i

framkant än de statliga institutionerna. De är mer dristiga i sina val än Statens Kunstfond, kan vara beredda att ta större risker och det är lite intressant. Det betyder ju att det finns en annan diversitet i Danmark, säger han.

Och det finns även andra områden där han menar att Danmark är mer framstående än Sverige.

– Talar man om de konstnärliga utbildningarna har ju de danska skolorna på teaterområdet varit fruktansvärt framgångsrika, och det kan man inte säga om skolorna i Stockholm. Regiutbildningen där har inte haft någon stor talang på 50 år. I Danmark skulle jag säga att 90 procent av de som arbetar i teaterlivet rekryteras från skolan. Och vi vet ju alla hur bra det gått för dansk film de senaste 30 åren. Det har också med den här utbildningen att göra.

Det är också något som fått många svenskar att söka sig till danska teater- och filmutbildningar, påpekar han.

Regissörer mer rörliga än skådespelare

Utöver sina jobb i Danmark och Sverige har alltså Staffan

Valdemar Holm också arbetat en period som teaterchef i Tyskland, som han beskriver som teaterns supermakt.

– Det finns 180 offentligt understödda institutionsteatrar i Tyskland och det är klart att talangen och begåvningen söker sig dit. Så tysk teater är inte bara tysk teater. Eftersom pengarna för att producera finns där finns där också de begåvade regissörerna från USA, Kanada, Australien och andra länder som har motsvarande slags teatertradition. Hela gänget är i Tyskland. Skulle du fråga svenska teaterarbetare vad de är inspirerade av skulle de säga Tyskland och detsamma skulle de danska säga, säger han.

Men den typen av internationell rörlighet som han kunnat ägna sig åt är inte alla förunnat, menar han. Medan operan visserligen är oerhört internationell till sin karaktär är teatern desto mer nationell, beroende på språket. Åtminstone för dem som står på scen.

– Jag vet ju vissa danska skådespelare som varit i Sverige, eller svenskar som varit Danmark, men de är inte så många på grund av detta. De kan alltid samsas om det är någon tv-serie, som Bron, det är ju delvis för att man då samproducerar mellan län-

derna. Då kan du alltid få lite hjälp av undertexter och sådär, säger han och påpekar att det är ofantligt mycket enklare att vara internationell som regissör.

När det ändå funkade för skådespelare som trots nations- och språkgränserna tycker Staffan Valdemar Holm att det är "jävligt häftigt".

– När jag var chef i Düsseldorf kom Olaf Johannessén dit som den stora stjärnan i Danmark. Han kunde tyska sådär, men spelade Peer Gynt och blev hur bra som helst – den enda utländska skådespelaren som någonsin blivit nominerad till deras stora skådespelarpris i Tyskland, som heter Faustpreis. Jag har även jobbat med Stina Ekblad i Tyskland, men också i Danmark där hon är utbildad. Hon blir en skådespelare på svenska och en annan på danska, säger han.

Liten publikström över Öresund

Men generellt sett sätter språket stopp för många möjligheter till samarbete och utbyte över gränserna, menar han. Att exempelvis blanda ensemblerna

på Det Kongelige Teater och Malmö Stadsteater skulle inte kunna ske mer än i något enskilt och begränsat projekt, med just detta syfte, tror Staffan Valdemar Holm.

– När man diskuterade Öresundsregionen på 90-talet trodde man väldigt mycket på att det skulle bli en ström av konstkonsumerande publik som reste över sundet. Den strömmen finns, men är väldigt liten. Jag tror huvudsakligen att de som åker över gör det för opera och de är inte många.

Däremot finns det en del gränsöverskridande kontakter och nätverk som vävs utifrån de människor som arbetar eller arbetat i båda länderna.

– Jag har också själv varit en slags bro för danskarna in i svenskt teaterliv, för jag bjöd in i Malmö och sedan i Stockholm. Vissa av de svenskar jag mött har sedan sökt sig på andra hållet. Lucas Svensson, dramatiker från Olseröd, han var med när jag jobbade på Dramaten och nu bor han fem minuter från där jag bor, vi träffas på Irma. Det är där det händer, mellan människor. Resten blir bara tomma konstruktioner, säger Staffan Valdemar Holm. ■

Under hösten 2020 satte Staffan Valdemar Holm upp Faust på Teater Republique i Köpenhamn.

DANSK CHEF SÆTTER PRIS PÅ SVENSK KULTURS ÅBENHED FOR SAMARBEJDE OG SAMTÆNKNING

To helt nye udstillinger er netop åbnet på Malmö Konstmuseum. Chefen, danske Kirse Junge-Stevnsborg, er meget tilfreds med resultatet. Hun ser blandt andet fordele i den svenske måde at samarbejde og samtænke i forhold til at udvikle udstillinger og bredere kulturtilbud. Og at fokus er på at gøre kunst tilgængeligt for flere.

Malmö Konstmuseum har netop åbnet dørene til to nye udstillinger. Den ene udstilling rummer udvalgte værker fra museets samling, der består af 40.000 værker. Malerier, skulpturer, møbler og kunsthåndværk fra 1500-tallet frem til nutid er opstillet stilhistorisk i områder efter de forskellige epoker.

– Udstillingen er opbygget kronologisk, men vi har også, sammen med blandt andet formidlere, forskere, kunsthistorikere og forfattere, udarbejdet flere formidlingsspor efter forskellige temaer, fortæller Kirse Junge-Stevnsborg, chef for Malmö Konstmuseum, når hun viser rundt i den nyåbnede udstilling Samlingen.

Der dufter af maling og nylagt trægulv. Væggene er malet i stærke farver, som markerer de forskellige epoker og de besøgende kan tage en af de mange infoldere og følge et temaspor igennem udstillingen.

– Den tidligere samlingsudstilling åbnede for snart halvtreds år siden, så der var et behov for at fornye og udvikle måden at vise værkerne på, siger Kirse Junge-Stevnsborg og fortæller at de har samarbejdet med den danske udstillingsarkitekt Anne Schnettler.

Kirse Junge-Stevnsborg kommer selv fra Danmark og har arbejdet på flere danske og svenske museer og kunstinstitutioner. Hun har tidligere været chef for Gävle Konstcentrum og Den Frie Udstillingsbygning i København, og var som kurator med til at åbne Dunkers Kulturhus i Helsingborg.

Eksperimenterende kunst og velfærdstænkning

Brandalarmen går pludselig. Besøgende og personale skal forlade de gamle slotsbygninger og renæssanceslottet, som udover kunstmuseet også huser Malmö Museer med blandt andet akvarium og udstillinger om natur, kulturhistorie og aktuelle samfundsspørgsmål. På parkeringen udenfor samles folk da brandbilen kommer kørende, og Kirse Junge-Stevnsborg konstaterer, at det kun tog tre minutter, inden hun fortsætter med at svare på spørgsmålet om, hvilke forskelle hun har oplevet mellem danske og svenske kulturinstitutioner.

– Man kan sige helt generelt om kulturen, at der jo er store forskelle, men det handler også om hvilken type af institution. Men i Sverige er det lidt mere formelt, og samtidig er der også mere inddragelse i forhold til for eksempel medarbejdernes syn, og hvordan man tænker ledelse og samarbejde. Så der er en lidt længere arbejdsgang i forhold til udviklingsspørgsmål, men også organisatoriske spørgsmål, fordi der er så mange regelsæt, regelværk og procesdeling. Hvor i Danmark er det en kortere vej, siger Kirse Junge-Stevnsborg.

Men det er også alt afhængigt af om det er i en offentlig eller privat institution, i en mindre by eller en storby, fremhæver hun.

– Den pædagogiske opgave er meget meget stærk i de svenske kommuner. Det bliver jo tydeligere i

Danske Kirse Junge-Stevnsborg har været chef for Malmö Konstmuseum siden 2019. Hun har tidligere arbejdet bl.a. på Den Frie Udstilling, Dunkers og Gävle Konstcentrum.

forhold til mindre byer, hvor man har de her ret høje ambitioner om, at kunst skal være tilgængeligt for alle. Der er en generøsitet og en forventning om, at vi skal have et læringsblik på alt hvad vi gør, og at vi skal være til for alle.

Hun sammenligner med hendes tidligere arbejdsplads, Den Frie Udstillingsbygning, som er kunstneret og selvejende institution, som både får statslig støtte og fondstøtte, hvilket giver nogle andre forudsætninger.

– På Den Frie havde vi en ambition om at give kunstnerne lov til at eksperimentere. Så kunstnerne har måske lavet noget, som de synes er interessant, men som måske har en ret lille publikumsattraktion i første omgang, men som via det her eksperiment og de undersøgelser, senere kan løftes ind i et større museum eller et offentligt rum, siger Kirse Junge-Stevnsborg.

– Men her i Sverige er kunst mere en del af en velfærdstænkning. Derfor kan det godt se forskelligt ud, hvad det er for type af eksperimenter og rum for nytænkning.

– Her har kommune, region og stat flere udviklingspenge, men der er færre muligheder for undergrundsinitiativer og færre muligheder for privat finansiering eksempelvis via fonde, siger hun.

Skandinaviske ligheder – Støtte og regulering

Samtidig er forskellen mellem Danmark og Sverige naturligvis ikke så stor, som hvis der sammenlignes med eksempelvis USA. Malmö Konstmuseum har lige været med i et projekt kaldet Sustainable Societies for the Future, som var et samarbejde blandt andet med amerikanske aktører i Chicago og Detroit.

– Det skandinaviske har jo meget mere ansvar for hele samfundet, men hvor de amerikanske kunstnere er mere aktivistiske, siger hun og fortæller om et projekt, hvor en genbrugsstation blev overtaget af kunstnere, og dermed blev en aktivistisk kombination af et genbrugsprojekt og kunstprojekt.

I projektet Sustainable Societies for the Future har de været nødt til at stille om under coronakrisen fordi kunstnerne ikke kunne rejse og fordi de amerikanske aktører ikke har fået nogen støtte under pandemien.

– De har været overladt til de kommercielle kræfter på en helt anden måde. Her har man jo været inde og givet coronastøtte i både Danmark, Sverige, Norge og Finland. Og vi ser kulturen på en helt anden måde som et fælles anliggende. Hvor i USA er det mere op til dig selv. Det har vi kunne se i de

MALMÖ KONSTMUSEUM

Malmö Konstmuseum blev grundlagt i 1841 og er placeret i Malmöhus, en slotsbygning fra 1500-tallet. Museet har en samling med omkring 40.000 værker med hovedvægt på nordisk kunst og kunsthåndværk. I de seneste 20 år har museet aktivt samlet på nordisk samtidskunst. Bygningen huser også Malmö Museer, som har udstillinger om kultur, historie, natur, teknik og søfart. Der er planer om at bygge et nyt kunstmuseum i Malmö, som skal åbne i 2029. Endnu er det ikke bestemt hvor i Malmö det skal placeres.

Kirse Junge-Stevnsborg blev chef for museet i september 2019. Hun kom fra en stilling som kurator på ART2030 og har tidligere været chef for Den Frie i København, leder af Gävle Konstcentrum og kurator på Dunkers Kulturhus i Helsingborg.

her projekter. Og det har været interessant at få det lys på det skandinaviske, siger hun.

Samtidig oplevede hun, at det er mere vanskeligt at agere og omstille sig for et museum i Norden end i USA.

– Vi er jo en del af en større hele, og vi kan ikke bare gøre noget selv. Det bliver lidt mere trægt. I USA var det mere sådan at de kunne bestemme: ”så laver vi bare den næste kunstmesse digital, I kan bare sende det I vil have med i en mere light version, og i forhold til bæredygtighed tænker vi på en ny måde”. Den omstillingsparathed er der jo ikke helt på samme måde i det nordiske. På den måde er vi jo reguleret. Så man kan sige, at Sverige er superreguleret, men Norge og Danmark er altså også reguleret, sammenlignet med USA, konstaterer Kirse Junge-Stevnsborg.

Lettere at samarbejde og samtænke i Sverige

Derimod oplever hun, at samarbejde mellem forskellige institutioner er enklere i Sverige end i Danmark.

– Her i Sverige tænker jeg, at det er lettere at samarbejde og samtænke, og have flere agendaer med på de ting vi gør. I København er institutionerne så store, at man ikke altid deler publikum på samme måde, og heller ikke har samme behov for, eller interesse i at dele og samarbejde, siger Kirse Junge-Stevnsborg.

Selvom en del af forskellen også handler om, at København er en hovedstad med større kulturinstitutioner end Malmø, så tror Kirse Junge-Stevnsborg, at der også er en forskel mellem Stockholm og København.

Udstillingen (in)visible som netop er åbnet på Malmö Konstmuseum undersøger kunstsamlingen ud fra et queerperspektiv. Udstillingen indeholder udvalgte værker fra 1900 til i dag, men også lånte og nyindkøbte værker.

– Jeg tror helt sikkert, at den formidlingsvelfærdstanke, der er i Sverige, også findes i Stockholm på en mere gennemgribende måde om end institutionerne positionerer sig mere i forhold til hinanden.

Sammen med Malmö Stadsteater og Malmö Museer har Malmö Konstmuseum netop indledt et samarbejde med temaet Robin Hood, der skal resultere i udstillinger og teaterforestillinger næste sommer.

– Der er jo ikke nogen, der tænkte nej til det, da Stadsteateret ville skabe en forestilling til slotsborggården. Vi sagde alle sammen ”Sikke en fantastisk idé. Lad os bare gøre det!” Der tænker jeg, at i København er der længere vej, måske ikke hvis man virkelig ville det, men der er så mange overvejelser om besøgs kategorier, i forhold til eget program, i forhold til egen profil og måske i forhold til den fondstøtte man har og hvad man har lovet at gøre.

– Men her kan vi sige, ja, det her gør vi som en del af større tænkning om, at man får skabt oplevelse og uddannelse til alle i Malmø og får løftet nogle vigtige spørgsmål. Det er ikke en sådan helt konventionel Robin Hood forestilling, og det bliver udstillingerne heller ikke. Vi bringer jo netop temaet ind i fremtiden ved at undersøge hvordan man ser på køn og genus, på økonomier og magt, og på krokodillegabet, der i disse tider igen bliver større og større, fortæller hun.

Det er netop samarbejdsvilligheden, som er en af årsagerne til at Kirse Junge-Stevnsborg har søgt sig over Øresund efter et job.

– Dels så er det jo meget tæt på København og dels, så synes jeg i hvert fald, om det her med at man kan samtænke og samarbejde mere. Nu har jeg også arbejdet i flere andre lidt mindre svenske byer, hvor det også har været sådan. Jeg kan godt lide at man kan samtænke og udvikle. Det er nogle spændende og interessante processer, siger hun.

Den anden udstilling, som for nylig er åbnet i Malmö Konstmuseum, er også et resultat af samtænkning. Udstillingen (in)visible kan kobles til WorldPride 2021 og bygger på et samarbejde og samtaler med blandt andet med RFSL, Malmö Stadsarkiv og The Swedish Archive for Queer Moving Images. I det aflange udstillingslokale hænger og står primært værker fra samlingen, som er valgt ud efter en diskussion om, hvad der sker, når man ser på en kunstsamling ud fra et queerperspektiv.

Samarbejder I også med danske aktører?

– Vi er blandt andet med i nogle nordiske netværk for at udvikle nye kunstmuseumsmodeller. For noget af det vi er meget optaget af, er, hvad er et kunstmuseum, hvad skal et kunstmuseum kunne, hvem er vi til for og på hvilke måder? Og hvordan kan vi blive ved med at være relevante og indholdsrigt? Vi skal ikke bare have en stor fysisk bygning med vægge uden indhold.

– Og sådanne netværk kan give noget inspiration. Så fungerer noget måske bedre i Roskilde end her, men vi er jo alle sammen i en proces og kan lære af hinanden, siger Kirse Junge-Stevnsborg. ■

Intervju med:

BO NILSSON.

Konstmuseichef, Artipelag

Artipelag är en sammanslagning av Art (konst), Activities (aktiviteter) och Archipelago (skärgård). I byggnaden finns konstmuseum, designbutik, restaurang, scen och evenemangslokaler.

INTE HELT ENKELT ATT TA SIG IN I DET DANSKA KULTURNÄTVERKET

Som chef för den danska konsthallen Charlottenborg fick Bo Nilsson uppleva svårigheter med att som svensk ta sig in i det danska kulturlivet – även om han hade ett brett nätverk och relevant erfarenhet. Han anser att det danska kulturlivet är mindre internationellt orienterat än det svenska, men ser fördelar med en mer genreöverskridande konst och bredare finansieringsmöjligheter.

Bo Nilsson är i dag konstmuseichef på konsthallen Artipelag i Stockholms skärgård. Han har tidigare varit intendent på Louisiana och Moderna museet, chef för Rooseum, Liljevalchs konsthall och Charlottenborg samt konstkritiker i Sydsvenska Dagbladet. Det är numera många år sedan Bo Nilsson jobbade i Danmark, men han har fortfarande med sig ett nordiskt perspektiv och nätverk.

– Jag ser det som att det på 80-talet skedde en integrering av det nordiska konstlivet. Det var bland annat för att Nordiska ministerrådet och Kulturfonden var en drivande kraft till exempelvis för att få utställningar med nordisk konst ute i världen, säger Bo Nilsson.

Han berättar om skandinaviska utställningar i det forna Sovjetunionen, i Sao Paulo och på Guggenheim museet i New York.

– Så plötsligt eroderades gränserna på det konstnärliga planet mellan de nordiska länderna. Det var en förbrödring, eller försystring, mellan kulturlivet i de nordiska länderna. Det var en mycket dynamisk period då i det nordiska. Det var många danskar i Norge och Sverige, svenskar i Norge och Danmark, säger han och tillägger att det även fanns ett stort intresse för det nordiska runt om i världen.

Idag upplever han att det är mindre nordiskt samarbete inom kultursektorn, men det finns fortfarande ett stort intresse i Sverige för danska konstnärer. Även på hans nuvarande arbetsplats.

– På Artipelag har vi många olika samarbeten med danska aktörer. Det är personliga relationer såväl som samarbete med olika gallerier och institutioner. Det har funnits ett stort intresse bland danska konstnärer att ställa ut i Sverige och det är en bra marknad för danska konstnärer i Sverige. Det går bra att sälja, säger Bo Nilsson.

Samtidigt menar han att svenska konstnärer har svårare att sälja i Danmark, vilket kanske beror på att man i Danmark är mer intresserad av dansk konst än internationell, resonerar han.

– I Danmark finns det, allmänt sett, ett mer konservativt sätt att se på kulturens betydelse, att se på konst och språkets betydelse.

– I Sverige är vi mer globala och mer internationellt präglade. Det ses bland annat i flyktingpolitiken och det gäller hela vårt förhållningssätt till omvärldens kulturella skillnader. Det handlar om hur man ser på sig själv i ett internationellt sammanhang, säger Bo Nilsson och pratar om hur ländernas historia som industrination respektive handelsnation

även har påverkat hur de ser på industrialisering, globalisering och digitalisering idag.

Konstkritik ledde vägen till Danmark

För Bo Nilsson började relationen till Danmark kanske redan med de danska tv-sändningar när han växte upp i Halland, men som konstkritiker på Sydsvenskan fick han en mycket närmare insikt i det danska kulturlivet.

– Jag skrev texter för norska och danska konstnärer och lärde känna dem. Som konstkritiker på Sydsvenskan recenserade jag många danska utställningar eftersom tidningen ville att Danmark skulle ingå i bevakningsområdet. Så som konstkritiker fick jag komma mycket runt i Danmark och se på utställningar. Det var så jag lärde känna många i Danmark.

När Louisiana skulle ha två Andy Warhol-utställningar kontaktade den dåvarande chefen, Steingrim Laursen, Bo Nilsson eftersom han har studerat Warhol och han tackade ja till att jobba med dem och även skriva katalogtexter. Senare har Bo Nilsson, under en tjänstledighet från Moderna Museet, även

Bo Nilsson är idag konstmuseichef på Artipelag i Stockholms skärgård. Tidigare har han bland annat jobbat på Louisiana, Charlottenborg Kunsthall och Liljevalchs konsthall.

varit kurator för en utställning med Edward Hopper på Louisiana.

– Jag tror att jag var den första svensken som arbetat på Louisiana. Jag uppfattade att vi alltid säger att vi har så mycket gemensamt, men det finns påtagliga skillnader.

Det fick han märka närmare när han senare under perioden 2006-2009 jobbade som chef för konsthallen Charlottenborg i Köpenhamn. Språket är en av de saker som han framhäver.

– Danskarna är mer stolta och noggranna i sitt språk än svenskarna, som är mer internationella.

En god vän till mig, som även jobbade i Danmark under en period, berättade att när han försökte tala danska rättade de honom, hans uttal förlöjligades. Jag själv var tvungen att prata engelska när jag jobbade på Charlottenborg, för de förstod inte min svenska även om jag talade långsamt, berättar han.

”En svensk kan aldrig förstå någonting om dansk kultur”

Det var inte bara det danska språket som var i fokus, utan även att definiera dansk kultur och kulturarv.

– Det var en av de erfarenheterna som jag även hade med skillnaderna: att det finns ett annat förhållande till det internationella. Det var på den tiden då man i Danmark tog fram en kanon och det var mycket fokus på det danska och dansk kultur.

Den danska kulturkanon togs fram under 2005 genom ett utskott för sju konstområden: arkitektur, bildkonst, design och konsthantverk, film, litteratur, musik och scenkonst. I januari året därpå presenterades tolv danska verk inom varje kategori som av utskotten ansågs ge särskilt hög konstnärlig upplevelse då, nu och i framtiden. Senare lagdes även barnkultur till.

– En kanon kan vara bra. Det är viktigt för ett land att man har ett förhållande till sitt kulturarv, men en kanon kan vara för snäv och kanske för konservativ och fokuserad på renhet, och utan vilja att utforska utanför sin nationella kulturkrets.

Bo Nilsson upplevde även detta fokus på danskhet i form av misstänksamhet mot honom.

– När jag började som chef på Charlottenborg blev jag mött av tidningsrubriken ”En svensk kan

aldrig förstå någonting om dansk kultur”. Så det fanns en misstro till att man som svensk skulle kunna förstå sig på dansk konst och kultur.

– Jag tror även att det har med relationen till språket att göra. I Sverige säger vi snarare att det finns ett konstnärligt språk som går att förstå även över gränserna. Konsten har en förmåga att gå över kulturella skillnader, och utifrån dess konstnärliga uttryck kan vi till och med förstå och tolka afrikansk konst. Det finns i Danmark en tilltro till att Danmark är unikt.

– Så det är alltså också en skillnad som jag upplevt och hört från andra svenska institutionschefer som haft svårt att ta sig in i Danmark. Och även i Norge, säger han.

Enligt olika mediaartiklar sa den dåvarande danska kulturministern upp Bo Nilsson från tjänsten som chef för Charlottenborg Konsthall efter samarbets-svårigheter och ekonomiskt underskott i verksamheten. Han tar inte upp det direkt i intervjun utan resonerar mer generellt kring förut-

sättningarna för att vara chef i ett annat land och nödvändigheten av ett starkt nätverk.

– Det är svårt att vara chef till exempel för en konsthall – man är beroende av ett sammanhang, en kontext i form av människor och företag som man kan gå till om man behöver ekonomisk hjälp. Det kan vara viktigt att kunna skaffa extra resurser och då är det viktigt att komma in i rätt nätverk. Men det är svårt att ta sig in i ett nätverk i ett annat land. Jag tror att det var en stor svårighet.

Men kanske det är annorlunda i dag, funderar Bo Nilsson.

– Just nu känns det som att jag har ett ganska laid-back förhållande till Danmark. Jag har mitt kontaktnät i Danmark och arbetar just nu med en utställning med en dansk konstnär som är tänkt att börja nästa år. Det var mer laddat då under min tid som chef för Charlottenborg, tror jag.

Mer genreöverskridande konst i Danmark, men mer kommersiellt kulturliv i Sverige

Samtidigt ser Bo Nilsson också flera fördelar med den danska kultursektorn.

Bo Nilsson hjälpte den dåvarande Louisianachefen Steingrim Laursen med två Andy Warhol utställningar och skrev även katalogtexter därtill. Bilden visar Louisianas grafikflygel.

– Jag tror att det gränsöverskridande mellan konst och konsthantverk är närmare kopplat i Danmark. Det finns till exempel samtida bildkonstnärer som jobbar med glas och keramik. Så det finns en större koppling mellan konst och konsthantverk i Danmark än i Sverige, säger han.

Finansieringsmöjligheterna är också starkare i Danmark, menar han.

– Det danska systemet är mycket mer generöst. Konstnärsbasen är mindre och därmed finns det mer stöd, och bredare, inte bara till att skapa konst utan även till utställningar, också på mindre ställen.

– Statens Kunstfond som jag var medlem av under tre år delar ut stipendier till danska konstnärer och premierar utställningar. Man kan få ett pris om man gjort en fin utställning. Så de följer mer upp på konstnärernas verksamhet. Vilket ju är bra.

Däremot anser Bo Nilsson att det i Sverige finns

ett kommersiellt kulturliv som är mer utvecklat, medan fondfinansieringen ger ett viktigt tillskott till dansk kultur.

– Det finns fler gallerier och fler internationella utställningar på gallerierna i Sverige.

– Det offentliga norska och danska kulturlivet har mycket mer pengar. Det är bland annat på grund av fonderna, säger han och tillägger:

– Att Herr Møller kunde ta fram tre miljarder till operabygget i Köpenhamn visar ju hur enormt betydelsefulla de är.

I relation till utbildningsmöjligheter tror han dock att Sverige står starkare.

– Det svenska systemet utbildar fler. Det finns fem konsthögskolor i Sverige: i Malmö, Göteborg, Umeå, och i Stockholm plus Konstfack i Stockholm. Vad betyder antalet utbildade kopplat till kvalitet? Det vore intressant att undersöka, säger han. ■

GITTE WILLE.

Kulturchef, Region Skåne

FOTO: REGION SKÅNE

Danske Gitte Wille har været kulturchef i Region Skåne siden 2012. Hun har tidligere arbejdet bl.a. i Öresundskomiteen og Region Sjælland.

DANSK KULTURCHEF I SKÅNE SER DEMOKRATISK ASPEKT I VÆRDI-MÆSSIG STYRING

Hun har arbejdet med udvikling af dansk og svensk kultur i forskellige roller. Siden 2012 har danske Gitte Wille været kulturchef i Region Skåne, hvor hun har ansvar for et budget på 550 millioner svenske kroner. Hun fremhæver en demokratisk og værdibaseret tilgang, som en af svensk kulturs styrker, men ser også fordele i dansk kulturs kritiske tilgang til samfundsordenen. Samtidig mener hun, der er et potentiale i mere samarbejde og efterlyser flere rammer for de offentlige institutioners kultursamarbejde på tværs af grænsen.

Gitte Wille er en af otte danske kulturchefer i Malmö. Hun har været kulturchef i Region Skåne siden 2012 og har tidligere været kulturpolitisk rådgiver i Öresundskomiteen, Region Sjælland og Bornholms Regionskommune. Til forskel fra Danmark, hvor regionerne ikke har et kulturpolitisk mandat, så er det en af de svenske regioners opgave at udvikle kultursektoren og forvalte kulturpolitikken blandt andet gennem at uddele driftstilskud.

– Jeg plejer at sige, at vi er som et regionalt kulturdepartement. Vi arbejder med at understøtte den professionelle kultur, ikke med fritids- og idrætsaktivitet sådan som kommunerne gør, siger Gitte Wille.

Cirka 90 aktører får driftstilskud fra Region Skåne. Det er professionelt drevet kunst- og kulturaktører og omfatter store teaterscener såvel som frie teatergrupper, store og små museer samt forskellige organisationer og biblioteker. Derudover ejer Region Skåne tre kulturinstitutioner; Malmö Opera, Skånes Dansteater og Film i Skåne.

Region Skånes kulturbudget er på cirka 550

millioner svenske kroner i 2021. Heraf er 220 millioner et statsligt bidrag, som regionen uddeler via den såkaldte Kultursamverkansmodel. Det er en model, som giver regionerne i Sverige mulighed for at fordele kulturbidraget i deres egen region.

– Statslige tilskud til kulturinstitutioner i kommunerne går via Region Skåne, som deler bidragene ud. Det er en politisk beslutning og det er vigtigt, at der er et langsigtet perspektiv. Vi ser det også som en del af vores ansvar for den regionale vækst og vi har udarbejdet en regional kulturplan, forklarer Gitte Wille.

Forskellige finansieringsmuligheder i Danmark og Sverige

Finansiering er en af de forskelle, som Gitte Wille fremhæver, når samtalen kommer ind på dansk og svensk kultur.

– Graden af offentlig finansiering er større i Sverige end i Danmark. Hvis man ser på statsbud-

getterne, så er det cirka samme andel, der bliver lagt på kultur, men som andel af finansieringen hos kulturinstitutionerne er den offentlige del meget større i Sverige end i Danmark. I Sverige er den offentlige finansiering typisk 80 procent af kulturinstitutionernes indtægter mens den er omkring 60 procent i Danmark, siger hun.

I Danmark er der i stedet en struktur med mange større fonde, som kulturaktører kan søge støtte fra.

– De mange private fonde, i kombination med visionære kommunalpolitikere og kommunale driftsmidler, sørger for nysatsninger i Danmark. Der er en fondsstruktur i Danmark, som slet ikke findes i Sverige, med flere fonde og en meget større tradition omkring at støtte kultur. Det hænger også sammen med skattesystemet, når en fond giver bidrag til kultur, så har de visse skattemæssige fordele, den findes ikke i Sverige, forklarer Gitte Wille.

Fondene i Danmark beskattes som udgangspunkt efter de samme regler, som gælder for virksomheder med en selskabsskat på 22 procent, men en fond kan få fradrag i sin skattepligtige indkomst for en almenyttig og almenvelgørende uddeling.

Ifølge Fondenes Videnscenter og tal fra Danmarks Statistik, var der knap 9.800 fonde og fondslignende foreninger i Danmark i 2019. Mere end halvdelen af disse uddelte fondsmidler til et samlet beløb på 19,7 milliarder kroner. Målt på antal bevillinger såvel som penge, er kulturen det andet største område for fondsstøtten. Der blev foretaget mere end 15.000 bevillinger til kulturelle formål i 2019 til et samlet beløb på 3 mia. DKK.

Der er også store forskelle på hvilke krav, der er til at få offentligt kulturtilskud i Danmark og Sverige, mener Gitte Wille:

– I Danmark er der flere kvantitative mål, for eksempel krav på egenfinansiering eller krav på antal solgte billetter. I Sverige er der en mere værdibaseret og kvalitativ tilgang. Vi lægger ikke i samme grad vægt ved antal publikummer. Vi spørger efter antal, men det er ikke afgørende. Vi har heller ikke krav om egenfinansiering, men har et krav om anden finansiering for eksempel kommunale tilskud, fortæller hun.

I kritisk opposition til eller en del af samfundsordenen

Inden for kulturpolitik er armslængdeprincippet vigtigt i både Danmark og Sverige. Det vil sige princippet om, at politikerne skal undgå detailstyring af økonomiske midler til kulturlivet. Gitte

FOTO: WERNER NYSTRAND

Region Skåne ejer tre kulturinstitutioner: Malmö Opera (billedet), Skånes Dansteater og Film i Skåne.

DANSKE KULTURCHEFER I MALMÖ

Christian Skovbjerg Jensen, director Inter Arts Center

Ditte Maria Berg, rektor Teaterhögskolan

Dorte Bo Bojesen, vd Form/Designcenter

Gitte Grønfeldt Wille, kulturchef Region Skåne

Kirse Junge-Stevnsborg, konstmuseichef Malmö Konstmuseum

Kitte Wagner, vd och konstnärlig ledare Malmö Stadsteater

Maria Frej, vd och konserthuschef Malmö Live

Michael Bojesen, vd och teaterchef Malmö Opera

Wille synes, at det bliver tolket forskelligt i Sverige og Danmark, set ud fra de krav, der bliver stillet til kulturstøtte.

– Man kan sige at Danmark og Sverige tolker det her med en armslængdes afstand på forskellig vis. Jeg vil sige, at det er mere politiserende i Sverige. Det vil svenskerne måske ikke være enige i, men der

er en ekstrem styring, altså i forhold til rammepolicy, ikke detaljer selvfølgelig. I Danmark har man slet ikke den værdimæssige tilgang til kultursektoren, siger hun.

Et eksempel på den værdimæssige styring er det stærke fokus på børn og unge, der bliver stillet som krav til offentligstøttet kultur i Sverige.

I Sverige er der et politisk krav til offentligstøttede kulturinstitutioner om at have særligt fokus på kultur til børn og unge, fortæller Gitte Wille. Billedet er fra en forestilling fra Skånes Dansteaters serie Fika titta dansa: Kollision med Kollektiv Knaster.

FOTO: MICHEL THOMAS

– Sverige ratificerede børnekonventionen i januar 2020 og derfor er der krav på at have særlig fokus på børn og unge. Men der er også mange andre værdier som ligestilling, mangfoldighed og miljø eksempelvis, som kan være et krav i den mere værdibaserede tilgang til kultursektoren.

Men den værdibaserede tilgang bidrager netop til en af svensk kulturs styrker, fremhæver Gitte Wille.

– Jeg ser en styrke i den rummelighed, tolerance og demokratisering der er. At kunsten skal være for alle. Kunst og kulturlivet taler om samfundet på en anden måde. De har et humanistisk perspektiv med ligestilling og mangfoldighed, og ser sig som en bredere del af samfundet.

Hun mener også, at kulturpolitikken ligger højere på agendaen i Sverige end i Danmark:

– Den svenske kulturbranche er nok ikke enig i det, men sammenlignet med mange andre lande, så er der meget fokus på kulturpolitik i Sverige, siger hun.

Når hun skal beskrive dansk kulturs styrker, så handler det mere om entreprenørskab og et kritisk blik.

– Jeg synes, der er et meget stærkt samfundsperspektiv. Den danske kultursektor er mere i kritisk opposition til samfundsordenen, de er betragtere. Danske kunstnere ser sig som kritiske overfor samfundsordenen og kunst skal give udtryk for noget. Man er mere forsigtig i Sverige. Man taler meget om ytringsfrihed, men det skal gøres i et medmenneskeligt perspektiv.

Efterlyser rammer for tværregionalt samarbejde

Det er måske netop disse forskelle i dansk og svensk kulturs styrker, som gør, at der kan være et potentiale i at samarbejde mere på tværs af grænserne. Men i de seneste år har kultur ikke været et prioriteret område i Øresundssamarbejdet.

– Hverken Interreg, Greater Copenhagen eller STRING har fokus på kultur. Der er ingen rammer for kultursamarbejdet. Så skal det være de helt store projekter, som søger EU-midler i eksempelvis Creative Europe, som er en stor EU-fond, siger Gitte Wille.

Uden finansiering er der også begrænset mulig-

hed for at samarbejde over grænsen for offentlige aktører, eftersom de ofte ikke kan lægge penge uden for de egne geografiske grænser.

– Så det kan kun handle om vidensdeling, hvis der skal være offentlige aktører med.

– Vi ville ønske, at der var flere rammer for kultursamarbejde på tværs. Det vil også øge antallet af fritidsrejser over Øresund og bidrage til mere aktivitet i hele regionen, siger Gitte Wille, men tilføjer:

– Men der er mange andre små projekter og samarbejder rundt omkring.

Hun nævner blandt andet det netværksbyggende samarbejde MUSUND for museer i Øresundsregionen og musiksamarbejdet mellem aktører i Helsingborg og Helsingør. Der er også mange i kulturbranchen, som arbejder på begge sider af Øresund. Det gælder frem for alt de job, hvor sproget ikke er afgørende, som i symfoniorkestret og Malmö Operas orkester, i filmproduktioner og andre jobs bag kamera-

et eller scenen, som scenografer, rekvisitører og instruktører.

– Under produktionerne af Wallander i Ystad og af Bron var der 300 danske filmarbejdere med under kortere eller længere perioder, siger Gitte Wille.

Selv er Gitte Wille jo en af dem, som arbejder på den anden side af grænsen. Fra jobbet i det daværende politiske samarbejde, Øresundskomiteen, var hun vandt til at samarbejde med svenske. Men at komme til en helt svensk organisation, har ikke altid været lige let.

– Jeg kom jo fra Øresundskomiteen og var vandt til dansk-svensk samarbejde og at alle var indstillet på det. Men da jeg kom til Region Skåne var det som en dansker i en helt svensk sammenhæng. Og det var noget andet. Så opdager man, at der er de der små nuancer i sprog og kultur, som gør, at der så let kan opstå misforståelser. Det bemærker man jo i hverdagen. Det er en anden kulturel kontekst og der er andre love og politik. Det kan være svært at navigere i, hvis det er ud fra en tro om, at der ikke er nogle forskelle. Det er jo "the same, but different", siger hun. ■

FOTO: PETER HOELSTAD

BENNY MARCEL.
Direktör, Nordisk Kulturfond

Benny Marcel är direktör för Nordisk Kulturfond som har kontor i Köpenhamn.

NORDISK KULTURFOND VILL VARA MOTKRAFT TILL POLITISK STYRNING

Nordisk Kulturfond, som utdelar runt 31 miljoner danska kronor om året till nordiska kulturprojekt, har siktet på att vara en fri spelare i kultursektorn. Direktören Benny Marcel ser en tendens till mer politisk styrning i Sverige såväl som i Danmark och framhäver därför potentialen i nordiskt samarbete och ett gränsöverskridande perspektiv. Han ser framför allt möjligheter till mer samarbete i åters-tarten efter coronakrisen.

I Sverige såväl som i Danmark kan kulturpolitiken sägas bygga på en nordisk kulturmodell där principen om en armlängds avstånd är viktig, alltså att det finns självständiga organ som oberoende av politiken kan fatta beslut kring kulturstöd. Men på Nordisk Kulturfond, som är en självständig organisation med anknytning till Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet, har man märkt av en utveckling mot mer styrning av kulturen och ser det som en gemensam utmaning för de nordiska länderna.

– Vi ser att det finns en tendens till mer kulturpolitisk styrning i både Danmark och Sverige. Jag är emot den typen av toppstyrning! Det är kulturen och konsten själv som ska styra. Och vi ska inte mäta och kvantifiera på längden och tvären, säger Benny Marcel, direktör för Nordisk Kulturfond.

I Nordisk Kulturfonds nya antologi, Speglingar, om kulturpolitikens utveckling, pekar flera av författarna och de intervjuade bland annat på en tendens till mer politisk styrning liksom att kriterierna för offentlig såväl som privat finansiering i högre grad avhänger av projektets säljbarhet. Därmed får marknadsmekanismer och politiska intressen större inflytande på konstens utveckling. Eline Wernberg Sigfusson, ställföreträdande direktör i Nordisk Kulturfond, säger bland annat i en intervju i antologin:

”Kulturpolitiken är numera först och främst en fördelningspolitik. För många konstnärer och konstnärliga institutioner har kulturpolitiken till och med kommit att stå i vägen för konstnärlig utveckling. Reformerna och nya bidragsförordningar kommer oftare från finanspolitikens logik än från kulturpolitiken.”¹

Nödvändigt att vara en fri spelare

Det är just den politiska styrningen som Nordisk Kulturfond vill vara en motkraft till genom att erbjuda ett alternativt stöd till kulturprojekt som inte är kopplat till den nationella politiken.

– Nordisk Kulturfond är en fri spelare. Vi tycker det är viktigt med kreativa förslag och tror på att ett delansvar för våra samhällen finns i den kreativa sektorn. Men man ska inte sätta en agenda för kulturlivet. Vi tycker att man ska undvika att säga att kulturlivet ”ska vara” till exempel grönt och hållbart. Det är klart att det är bra om det är det, men vi ska inte i bestämd form styra över konsten och kulturlivet, säger Benny Marcel.

Varje år utdelar Nordisk Kulturfond runt 31 miljoner danska kronor till olika nordiska konst- och kulturprojekt. Cirka 1 300 ansökningar kommer

KULTURPOLITIK OCH KULTURPOLITISK STYRNING

Det finns skillnader mellan hur kulturpolitiken har utformats i Sverige och Danmark, men de bygger båda på en nordisk kulturpolitisk modell. Den nordiska kulturpolitiska modellen kan enligt Kulturanalys Nordens rapport om kulturpolitisk styrning i de nordiska länderna sägas vara en blandning av två olika skolor, där den ena är den franska kulturdepartementsmodellen och den andra den brittiska armlängds avstånd-modellen. I Sverige såväl som i Danmark finns det jämförelsevis starka kulturdepartement som utarbetar ramar och riktlinjer för kulturen, men även armlängdsmyndigheter, det vill säga organ som kan fatta beslut kring kulturstöd oberoende av politiken.

Det finns dock en ständig diskussion kring huruvida denna modell egentligen kan sägas stämma överens med verkligheten idag. Det finns diskussioner kring utvecklingstendenser som pekar på att kulturen alltmer styrs från politiskt håll. Till exempel problematiseras styrning genom de olika kraven som ställs för stöd, effektiviseringskrav, sammanslagningar, utflyttningar och nerskärningar, men även diskussion kring värdemässig styrning av kulturinstitutionernas uppdrag och horisontella perspektiv – så som det exempelvis ses i den nyligen publicerade rapporten ”Den kulturpolitiska styrningen påverkar den konstnärliga friheten” från Myndigheten för Kulturanalys som har haft ett regeringsuppdrag att undersöka kulturpolitisk styrning i Sverige.

LÄS MER OM KULTURPOLITISK STYRNING

- **Speglingar – konst kultur politik samhälle**, antologi från Nordisk Kulturfond, 2021
- **Kulturpolitisk styrning – ansvarsfördelning och reformer inom de nordiska ländernas kulturpolitik under 2000-talet**, Kulturanalys Norden, 2018
- **Så fri är konsten – Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten**, Myndigheten för Kulturanalys, 2021

in och stöd beviljas till runt 340 projekt om året. Fonden erbjuder uppstartsstöd och projektstöd och har just nu två särskilda stödprogram: Puls som är till spelställen och festivaler, samt Globus som ska främja globala perspektiv i relation till det nordiska.

För projektstödet Globus finns det inga krav om regionalt samarbete. Fonden vill i stället stärka bilden av att konstnärer är en del av ett globalt nätverk och inte nödvändigtvis nationellt förankrade. Eline Wernberg Sigfusson säger i antologin:

”Som enskilt land eller nordisk region är vi inte längre bärarna av berättelserna om oss själva, utan vi är påverkade av andra länders utmaningar på nya vis. [...] Vi tror att konst- och kulturlivet i Norden har möjlighet att gå i bräsch för en utveckling av djupa och långvariga nätverk som till sin natur är just gränslösa och globala.”²

Potential i mer samarbete efter corona

Att tänka in det nordiska i en global kontext är ett sätt att utveckla det nordiska perspektivet. Och det är kanske nödvändigt att förnya det nordiska samarbetet menar Benny Marcel:

– Det nordiska behöver flytta fram positionerna. Vi ser att det finns ett alltmer nationellt fokus. Och vi tror att det är viktigt med en nordisk nivå.

– Det är viktigt att inte en osund nationalism får fäste. Nationalism är det inte fel på, men en osund nationalism är inte bra för kulturlivet.

Att se hur saker görs i grannlandet kan, enligt Benny Marcel, bidra med nya perspektiv:

– Vi har mycket att lära av varandra. Det är i olikheterna som vi ser möjligheterna till utbyte mellan länderna.

Till exempel lyfter han den bredare finansieringen som privata fonder i Danmark kan bidra med – vilket han tror Sverige skulle kunna lära något av.

Benny Marcel radar upp områden där han redan idag ser mycket samarbete mellan svenska och danska aktörer, så som inom livemusiken, mellan operahuset och inom dansen, men han ser gärna bredare på kulturområdet och möjligheterna för samarbete på tvärs över gränser såväl som mellan områden, men utan att skapa formella ramar för samarbetet:

– Samarbete kan uppstå mellan olika aktörer och även inom många andra områden så som

mode, trädgård, design och mat – det finns stora konstnärliga värden och nyskapande estetik i det. Och inom arkitektur. Där finns det ju en intressant skillnad mellan Sverige och Danmark; att det är en konstnärlig utbildning i Danmark medan den är mera teknisk i Sverige.

– Men vi ska inte formalisera detaljerna i samarbetet. Det är jag emot! Däremot ska vi sätta generösa ramar för utbyte av kunskap och idéer. Det blir lätt så att kommunen, staten eller regionen går in och vill detaljstyra en bra idé. Det ska vara fritt, understryker han.

”Vi ska inte formalisera detaljerna i samarbetet. Det är jag emot! Däremot ska vi sätta generösa ramar för utbyte av kunskap och idéer.”

Under coronakrisen har kulturen drabbats hårt, men Benny Marcel ser en möjlighet till att starta upp nya samarbeten när återstarten tar fart.

– Det finns ett nytt guldåge för samarbete. I en post-coronatid kommer det finnas en stark längtan efter att bryta en lång isolering. Det måste vi vara beredda på. Vi ska inte bara sitta och vänta. Jag skulle säga att det

aldrig tidigare har varit en sådan stark längtan efter och genomgripande avsaknad av kulturupplevelser som nu. Det blir ju även tydligt att kultur skapar socialt meningsfulla sammanhang. Vi längtar efter att göra kultur tillsammans, i gemenskap.

Samtidigt kommer coronakrisen påverka vårt sätt att konsumera kultur och resor även på längre sikt vilket kan skapa nya möjligheter:

– Jag tror att nu efter corona kommer det finnas ett nyvaket intresse för vårt närområde. Det finns möjlighet att utveckla helt nya affärsmodeller för turismen och besöksnäringen i närområdet, säger Benny Marcel.

Skillnad på chefskapet i Danmark och Sverige

En annan fördel med att ha ett nordiskt perspektiv i kultursektorn är möjligheten att hämta kompetens från grannländerna.

– Jag ser att det finns ett intresse från svensk håll för att anställa danska kulturchefer. Det beror på att det finns en nyfikenhet och öppenhet i Sverige kring vilken kunskap som de kan föra med sig. Det finns därför många höga chefer från Danmark, och även från Finland, i Sverige. Däremot ser jag

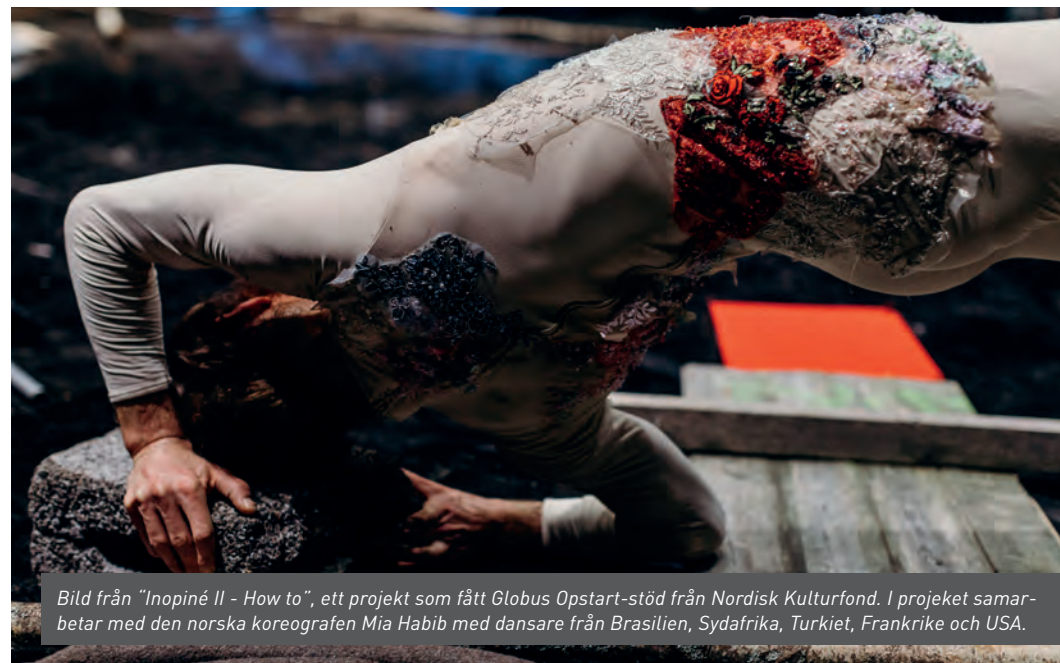

Bild från "Inopiné II - How to", ett projekt som fått Globus Opstart-stöd från Nordisk Kulturfond. I projektet samarbetar med den norska koreografen Mia Habib med dansare från Brasilien, Sydafrika, Turkiet, Frankrike och USA.

inte det samma i Danmark. Här ser jag färre svenska chefer, säger Benny Marcel.

I Malmö finns det just nu åtta kulturchefer som har danskt ursprung. Även på andra håll i landet finns danska kulturchefer, som på Moderna Museet och Nordiska museet i Stockholm och på Göteborg universitets konstnärliga fakultet. I Köpenhamn har bland annat fyra olika dansinstitutioner svenska chefer och nästa år kommer Det Kongelige

Teater att få en svensk operachef.

Även Benny Marcel är ju en svensk chef i Danmark, fast han arbetar i en nordisk organisation med säte i Köpenhamn.

Hur ser du på att vara chef i Danmark?

– I Danmark är det lättare och samtidigt mera krävande att vara chef, tycker jag i alla fall. Du förväntas att ta bra beslut och leverera resultat och gör du inte det, så ryker du, svarar han. ■

¹ Nordisk Kulturfond: Speglingar konst kultur politik samhälle [2021], sid 14-16

² Nordisk Kulturfond: Speglingar konst kultur politik samhälle [2021], sid 16

NORDISK KULTURFOND

Nordisk Kulturfond er en del af det nordiske samarbejde, men er et selvstændigt organ som reguleres i en mellemstatslig aftale mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, underskrevet i 1966. Fonden har tre overordnede målsætninger, som handler om at:

- * fremme produktion, innovation og formidling af kunst og kultur i Norden og globalt.
- * fremme kunstneriske og kulturelle netværk på alle niveauer inden for nordisk kultursamarbejde.
- * udvikle og formidle viden om kunst- og kulturlivet for at stimulere udviklingen af kulturpolitikken i Norden.

Nordisk Kulturfond har et budget på 36 millioner danske kroner. Hvert år uddeles cirka 31 millioner danske kroner til forskellige nordiske kunst- og kulturprojekter. Fonden får omkring 1.300 ansøgninger og cirka 340 projekter får en form for støtte – projektstøtte, opstartsstøtte, "Puls-støtte" til spillesteder og festivaler eller nyt Globus-støtte som skal fremme globale perspektiver.

Källa: Nordisk Kulturfond

DANJEL ANDERSSON.

Direktör och konstnärlig ledare, Dansehallerne

Danjel Andersson i Kedelhuset i Carlsberg Byen som det finns planer på att bygga om till ett stort dans- och koreograficenter. Ett samarbete mellan Byggningsfonden Kedelhuset, Udviklingsselskabet Carlsberg Byen P/S og donationer från en rad fonder ska göra det till verklighet. Det finns dock ännu inte ett datum för byggstart.

EN SVENSK MED MISSIONEN ATT HÖJA STATUSEN PÅ DANSK DANSKONST

Med sig från Sverige har Danjel Andersson en helt annan syn på dansen än han upplever i Danmark. Som konstnärlig ledare för Dansehallerne i Köpenhamn vill han medverka till att höja statusen på dans och skapa mer samarbete mellan genrer och över gränser. Att samarbeta mer med andra nordiska aktörer tror han blir viktigare i framtiden för att kunna hålla sig inom en tågresedistans på sex timmar – med målet om att öka internationell co-produktion utan att skada miljön och klimatet.

Svenska Danjel Andersson har varit direktör och konstnärlig ledare för Dansehallerne i Köpenhamn sedan maj 2019. Han kommer från en liknande position i Stockholm och upplever att dansen har en mycket högre status i Sverige än i Danmark.

– Redan innan jag började jobba här funderade jag över varför dansen inte är så utbredd i Danmark. Som konstform har dansen väldigt låg status. Det finns en bild av dans som något elitistisk även om det inte alls är så i uttrycksformen. Så det var en kulturchock att komma hit. För det stämmer inte överens med hur dansen tas emot i resten av världen. Det ville jag söka ett svar på, säger han, och tillägger att han i Dansehallerne's vision har lagt till att höja statusen på dans som konstform.

Det finns givetvis inte något enkelt svar på frågan om dansens status i Danmark. Danjel Andersson pekar bland annat på sättet att prata om dans, sämre finansieringsmöjligheter och bristen på samarbets-tänkande.

– I Danmark pratar man om samtida dans som "modern dans" – men modern dans var ett gam-

malt begrepp redan på 80-talet. Det som dominerar här idag är dans som använder sig av kroppens uttryck för att uttrycka teaterns narrativ. Och sedan balett. Det finns en stark balett-tradition i Danmark som härstammar från Bournonvilles tid. Så i Danmark är det antingen dansteater eller balett som gäller. Allt annat än det är elitistiskt i danskarnas ögon. Och samtidigt är få intresserade av dans. Så ser det inte ut internationellt, där ses dansen som en föregångare, säger Danjel Andersson, som under sin tid som chef för Moderna dansteatern i Stockholm byte namnet till MDT just för att komma undan kopplingen till modern dance och orsaka missförstånd internationellt där begreppet Contemporary oftare används.

Han hade även med sig idéer, bland annat från sitt arbete med en plattform för internationell performance, om att öka samproduktionen med andra aktörer och bli mer internationell.

– Så allt det ville jag ju gärna säga till danskarna. Men de vill ju helst inte höra en svensk som talar om för dem vad de ska göra. Det var ingen

bra strategi. Jag blev faktiskt uppkallad till PUS efter att ha skrivit en text i ett nyhetsbrev om hur Danmark hade missförstått dansen, och fick veta att så gör man inte i Danmark, berättar Danjel Andersson.

– Det var ju ett märkligt beteende och mycket maktfullkomligt, men de hade ju rätt, en lite mer ödmjuk position hade varit på sin plats.

Dansekologi istället för "fødekæde"

Men ord är viktiga. Det återkommer Danjel Andersson till senare i samtalet medan han går runt i Köpenhamn med Teamsmötet i telefonen.

– En annan grej som jag har uppmärksammat, och som jag har satt mig för att ändra på, är ett ännu ett ordval. Det är ju så att danskarna är bra på att ändra uppfattning. Och här håller jag på att lyckas. I Danmark beskrivs dansen ibland som en "fødekæde" där meningen ju är att både små och stora aktörer behövs, men metaforen innebär ju egentligen att den stora äter den lilla och att den största inte blir uppäten. "Words matter". Det är viktigt vad man säger. Systemet är utformat så i Danmark; det blir sämre förutsättningar för de små. Så jag tycker att det måste heta ekologi, allting hänger ihop och alla behövs, även små plankton. Vi är som ett ekosystem och för att det ska fungera ska alla vara med, förklarar han och tillägger att det nu kommit fram ett projekt hos Projektstøtteudvalget for Scenekunst (PUS) i Statens Kunstfond, som kallas dansekologin.

Det nordiska ännu mer viktigt för samproduktion framöver

Danjel Andersson har arbetat med scenkonst på olika sätt. Han är utbildad i teatervetenskap vid Stockholms universitet och har bland annat jobbat på Stockholm och Uppsala stadsteater, startat en kulturtidskrift och en plattform för internationell performance.

– Det är min förmåga att kommunicera över genregränserna som har varit viktig i min karriär. Det finns olika kultur inom dans- och teatervärlden, faktiskt, även om man kan tro att det är lika, säger han.

Just nu arbetar Danjel Andersson med att introducera dans till nya grupper, utveckla så kallade cutting-edge performances och skapa förutsättningar för fler samproduktioner. Dansehallerne har bland annat ett genreöverskridande samarbete med Betty Nansen teatret såväl som konstcentret Copenhagen Contemporary.

Danjel Andersson, direktör och konstnärlig ledare för Dansehallerne i Köpenhamn.

MODERN DANS?

Modern dans definieras enligt danska Gyldendals Teaterleksikon som: "en paraplybetegnelse for en række sceniske danseformer, der repræsenterer senmoderniteten og ikke baserer sig på den klassiske ballets kodificerede trinsprog." Den Store Danske konstaterar att det finns en begreppsförvirring eftersom "moderne dans også anvendes inden for standarddance. I dansk daglig tale bruges moderne dans simpelthen om scenedans, der ikke er klassisk ballet." På danska Wikipedia finns enbart två rader om "moderne dans" medan svenska Wikipedia har en något längre artikel om modern dans som definieras som en: "samlingsbeteckning på en rad dansstilar som under 1900-talet och 2000-talet legat i fokus för den sceniska konstnärliga dansens utveckling. Till skillnad från den klassiska baletten, som är stram och hållen, och jazzdans, som är rytmisk och showig, betonar de moderna dansformerna ett friare och mindre regelstyrt rörelseevokabulär."

Det internationella perspektivet återkommer ofta i Danjel Anderssons resonemang. Och därmed även det nordiska. Han har tidigare arbetat med flera nordiska projekt och samarbeten och nu ser han det som än mer aktuellt i relation till att minska resandet.

– Vi pratar om train distance – vart kan vi ta oss på sex timmar med tåg. Det gäller i relation till såväl träning, undervisning och föreställningar. Alla tåg

går via Köpenhamn, så det är naturligt att vi skulle satsa mer på att göra Köpenhamn till hubb. Vi ska samtidigt satsa mer på internationell co-produktion, men det ska inte driva på växthuseffekter. Det är viktigt, säger han.

Men, resonerar Danjel Andersson, det finns nog även en personlig anledning till att han vill fokusera mer på dansk-svenskt samarbete.

– Just nu är det många svenska chefer inom dansen i Danmark. Vi har kommit via lite olika vägar, men vi är ungefär

lika gamla och alla är svenska män, säger han och syftar på kollegorna Pontus Lidberg på Dansk Danseteater, Tim Matiakis på Corpus, Det Kgl. Teater samt Rasmus Ölme på Den Danske Scene-kunstkole.

– Det som händer när folk har växt upp i ett land, och har ena foten kvar där, är att strömmen finns naturligt. Så på ett personligt plan ser vi mer på samarbete. Men på produktionsnivå är det inte så. Det finns inte så stor kommunikation mellan institutionerna.

Att Danjel Andersson hamnade i Danmark finns det flera anledningar till, personliga såväl som yrkesmässiga. Han har alltid längtat efter att jobba i en internationell kontext och tittat mot Europa. När han träffade sin danska partner och de fick barn valde de Danmark framför Sverige.

– Planen var att jag skulle pendla till MDT, men den tidigare chefen på Dansehallerne, Efva Lilja, slutade tidigare än hennes uppdrag egentligen löpte ut och då dök jobbet upp. Och det kändes perfekt att söka, säger han.

En smalare finansiering i Danmark än i Sverige

Till skillnad från många andra pekar Danjel Andersson på att det finns för få finansieringsmöjligheter i Danmark jämfört med Sverige. Inom scenkonsten står dansen i skuggan av teatern, menar han. Till exempel i PUS (Projektstøtteudvalget for Scenekunst).

– Det är en annan skillnad; makten är inte

lika koncentrerad i Sverige som i Danmark. I en referensgrupp i Danmark kan det sitta fyra personer och bara en är en representant med dansk kompetens. Så en person får mycket att säga till om vilka konstprojekt som ska få stöd. Och där har vi ett problem. I Sverige finns det fler referensgrupper som bedömer och det kan vara upp till sju personer med dansk kompetens som bedömer ansökningarna.

Och inom de privata fonderna i Danmark saknas

också fokus och kunskap kring dansen anser han.

– Bland de privata fonderna är det enbart Biku-ben och Augustinus som har dansk kompetens som gör att de kan bedöma en ansökan med fackspråk från dansens värld. De andra följer efter PUS. Har du ett godkännande från PUS så får du också det i många av de andra fonderna, anser Danjel Andersson.

– Det är därför att det behövs en internationell marknad för att co-producera. Då är det konstnären som äger produktionen och söker finansiering från flera olika ställen.

Snabba beslut – på gott och ont

En annan skillnad som han märkt är att det kan tas snabba politiska beslut i Danmark som påverkar konstitutionerna, anser Danjel Andersson.

– Som till exempel när Dansens Hus och Dansescenen skulle slås ihop, och bytte namn till Dansehallerne. Det gick snabbt från beslut till verkställande. Det har varit sådana diskussioner om sammanslagning i Sverige, men de blir aldrig genomförda på det sättet.

Samtidigt trivs Danjel Andersson med mer snabbfotade beslut.

– Jag måste säga att danskarna är öppna och mycket bättre på att ändra uppfattning. Det kan dels vara så att man bemöts av ”det har vi gjort förut, du säger inget nytt”, men även ”Let’s try it!”

– Jag lokaliserar just nu öppna dörrar och det kan gå väldigt snabbt i Danmark när man först får till ett samarbete. Vilket passar mitt temperament väldigt bra – trots att jag är svensk, säger han och skrattar lite. ■

DANSEHALLERNE

Dansehallerne beskriver sig själv som ett nationellt resurscenter för dans och koreografi. De arbetar bland annat med föreställningar, publikutveckling, forskning och talangutveckling. Detta genom samarbete och internationellt nätverk. Dansehallerne etablerades 2009 som en fusion mellan Dansens Hus och Dansescenen och hade då scen och lokaler i Tap E i Carlsberg Byen. Idag har Dansehallerne lokal på H.C. Andersens Boulevard, men ingen egen scen utan föreställningar och aktiviteter görs på olika platser och scener runt om i Köpenhamn och resten av Danmark. Det finns planer på att bygga om Kedelhuset i Carlsberg Byen till ett nytt dans- och koreograficenter för Dansehallerne.

SVENSKA KULTURCHEFER I KÖPENHAMN

Danjel Andersson, direktør og kunstnerisk leder, Dansehallerne

Pontus Lidberg, kunstnerisk leder, Dansk Danseteater

Tim Matiakis, kunstnerisk leder, Corpus, Det Kgl. Teater

Rasmus Ölme, professor i dans/koreografi, Den Danske Scenekunstkole

Från augusti 2022 får dessutom Den Kongelige Opera en svensk operachef när **Elisabeth Linton**, som idag jobbar på Malmö Opera, tar över posten.

Danser och koreograf BamBam Frost med verket YES som uppfördes i Dansekapellet, som en del av Dansehallerne maj-program precis efter återöppningen av dansk scenkonst som varit nerstängt periodvis under coronapandemin.

FOTO: MÅRTA THISNER

SAMARBETE ÖVER GRÄNSEN KAN BIDRA TILL GRÖN OMSTÄLLNING OCH UTVECKLING AV DANSEN

Svenske Pontus Lidberg har en global karriär som dansare, koreograf och filmskapare, men ägnar just nu mest tid åt Dansk Dansteater i Köpenhamn där han är konstnärlig ledare. Det var möjligheten att få jobba långsiktigt med ett danskompani som lockade honom. Han ser utvecklingsmöjligheter för dansk danskonst och en stor potential i att samarbeta mer över gränserna – gärna i närområdet. Därför är Öresundsregionen ett naturligt perspektiv för Pontus Lidberg som bland annat har startat ett samarbete med Skånes Dansteater.

Han sitter på tåget till Vejle där Dansk Dansteater ska framföra en föreställning. Pontus Lidberg har världen som sitt arbetsfält, men befinner sig just nu mest i Danmark där han är konstnärlig ledare för danskompaniet Dansk Dansteater.

– Jag är svensk, men har haft en global karriär. Jag har arbetat på många håll runt om i världen. Nu är jag konstnärlig ledare för Dansk Dansteater, men fortsätter min globala karriär vid sidan av, dock i mindre takt. Huvudjobbet är just nu Dansk Dansteater, säger Pontus Lidberg över telefonen när han blir ombedd att berätta lite om sig själv.

Han redogör inte närmare för sin karriär, men av hans CV framgår det att Pontus Lidberg har jobbat som frilansande dansare, koreograf och filmskapare runt om i hela världen. Som koreograf har han skapat verk för många av de största internationella balett- och danskompanierna, bland annat Paris Opera Ballet, New York City Ballet, Martha Graham Dance Company samt de danska

och svenska kungliga balettscenerna. Med sitt eget danskompani har Pontus Lidberg även varit på många internationella dansfestivaler. Dessutom har han skapat flera dansfilmer, bland annat "The Rain" och "Labyrinth Within", och tilldelades 2019 John Simon Guggenheim-stipendiet som ges till den "som har visat exceptionell kapacitet för produktivitet eller exceptionell kreativ förmåga inom konsten".

Att han 2018 tog jobbet på Dansk Dansteater i Köpenhamn handlar främst om möjligheten att utveckla ett danskompani och tänka mer långsiktigt.

– Det finns inte så många danskompanier i världen av den här kalibern. Inte inom den samtida dansen i alla fall. Det finns fler inom klassisk balett, så som de stora balettkompanierna. Så det dyker inte upp så många sådana möjligheter, säger Pontus Lidberg och fortsätter:

– Det som lockade mig var att efter en lång

Från verket Kentaur som är Dansk Dansteaters konstnärliga ledare och koreograf Pontus Lidbergs första dansproduktion på Skuespilhusets Store Scene. Den framförs i oktober 2021.

karriär som frilansare, där jag arbetat på många olika ställen, kunna bygga upp något över en längre tid, något som kräver en mer långsiktig och strategisk planering. Som frilansare kommer man hela tiden till en helt ny kontext och jobbar med nya människor. Här får jag möjligheten att utveckla något på lång sikt, säger han.

Dansk Dansteater startades 1981 av den engelsk-norska koreografen Randi Patterson och har genom åren haft som vision att förena klassisk och samtida danskonst. I dag är kompaniet enligt Pontus Lidberg Danmarks främsta och största danskompani. Dansk Dansteater har inte en egen byggnad, men har lokaler och tillgång till scener på Operan i Köpenhamn.

– Vi är enormt glada för den möjligheten. Vi är hyresgäster med kontrakt på studio, kontor och förvaring och har även tillgång till flera av scenerna under vissa perioder, berättar Pontus Lidberg och tillägger att de även har ett viktigt uppdrag att turnera runt i Danmark.

Internationell konstform – mer samarbete med grannländerna

Just nu har Dansk Dansteater elva fastanställda dansare och de kommer från flera olika länder.

– Vi har hela världen som upptagningsfält för våra dansare, säger Pontus Lidberg.

Är Danmark starkt inom dans, internationellt sett?

– Nej. Det finns tillväxtpotentialer. Infrastrukturen för dans i Sverige är mer utbyggd än i Danmark. Sverige har investerat mer i förmedling, stöd och utbildning inom dansen.

Vårt systerkompani Skånes Dansteater på andra sidan bron har mer resurser än Dansk Dansteater. Å andra sidan finns det en stor tillväxtpotential i Danmark, säger han.

Och för att växa och utvecklas är det viktigt med internationellt samarbete, anser Pontus Lidberg.

– Dans som konstform är väldigt bred, men samtidigt är det en väldigt liten konstform. Det är inte så, som med musik till exempel, att alla har en relation till dans, särskilt inte nutida dans. Så vi behöver

varandras utbyte och nätverk. Den internationella aspekten är väldigt viktig för utvecklingen eftersom det är en så liten konstform, men det är inget nytt. Så har det alltid varit.

Men det internationella samarbetet kan ligga nära geografiskt.

– Vi tittar samtidigt på hur vi kan vara mer regionala. Inte minst i relation till det gröna som är viktigt för oss. Vi har grön omställning som mål i vårt löpande avtal med Kulturstyrelsen. Det är mer

logiskt att vi turnerar i Sverige och Tyskland i stället för, säg Thailand. Vi har redan ett starkt nätverk i Tyskland, men kompaniet har inte tidigare turnerat mycket i Sverige. Nu har jag och Mira Helenius Martinsson, konstnärlig ledare på Skånes Dansteater, initierat ett samarbete och utbyte, berättar Pontus Lidberg.

I september blir det andra gången som Dansk Dansteater framför en gästföreställning

på Skånes Dansteater och i december ska Skånes Dansteater komma till Köpenhamn.

– För min del känns det intuitivt att starta samarbeten med svenska aktörer, framför allt i Öresundsregionen, säger han och berättar även om ett samarbete med svenska modeföretaget Filippa K kring scenkläder.

– Det är också en del av vår gröna omställning. Vi producerar ju inte så mycket utsläpp som danskompani, utöver scenbilder och scenkläder. Filippa K har jobbat med att återanvända och återbruka kläder från gamla kollektioner och återlämnade kläder, och nu skapar de kostymer till mitt nästa verk. Jag hoppas att det ska bli ett långtgående samarbete. De har en enkel skandinavisk estetik som passar mig, säger han.

Likheter större än skillnaderna mellan de skandinaviska länderna

När Pontus Lidberg ska jämföra Danmark väljer han inte alltid Sverige som referensram, utan också New York. Eller något annat ställe i världen.

– Utifrån sett, om jag hoppar till New York, ser jag fler likheter än olikheter mellan de skandinaviska länderna. Men om jag hoppar tillbaka till Skandinavien så ser jag skillnader, även om de är små.

Två likheter som han kommer in på är den intro-

verta skandinaviska kulturen och ett mer avslappnat förhållningssätt till att arbeta.

– Nu har jag varit här i tre år och börjar lära känna fler och fler, men det är ju inte så att Skandinavien har en extrovert kultur. Till skillnad från New York som har den mest extroverta kulturen i världen, säger Pontus Lidberg och framhåller att Köpenhamn, och Danmark, är så små att nätverken är mycket sammanflätade.

Något annat som är lika i Sverige och Danmark är relationen till arbetslivet, menar han.

– Det finns en enorm skillnad mot till exempel New York; att människor inte jobbar så mycket i Skandinavien. Jag är van vid att jobba mycket passionerat och driva igenom saker som verkar omöjliga, jag har alltid jobbat mycket. Men det gör man inte i Skandinavien. Saker tar även längre tid. Det är mer laid back.

Däremot har han märkt en skillnad mellan Danmark och Sverige, som handlar om den öppna diskussionen.

– Det är högre i tak i Danmark vad gäller debatten i allmänhet. Det finns mer öppenhet för att uttrycka sig. I Sverige är det mer politiskt korrekt. Man är mer försiktig med att uttrycka sig.

Stödets geografiska begränsning

Gällande förutsättningarna för dansen pekar Pontus Lidberg även på några skillnader mellan Sverige och Danmark. Som tidigare nämnt anser han att stöd och utbildning inom dansen är starkare i Sverige än Danmark. Däremot anser han att Danmark har en intressant hybridform för kulturstöd.

– I USA finns i stort sett bara privata fonder och stiftelser som stöd för kulturverksamhet. I Danmark finns statsstöd som i Sverige, men även

privata fonder. Vi är beroende av båda, även av fonder. Självklart får vi ibland de pengar vi söker, andra gånger inte. Men det är en viktig del av vår finansiering. I Sverige finns det däremot i stort sett bara offentligt stöd att söka, säger han och tillägger att det då finns en risk att det blir en snäv grupp som bestämmer över stöden samt stor politisk styrning.

I relation till finansieringen av tvärregionalt samarbete, ser Pontus Lidberg ett hinder.

– Det finns fonder för det nordiska samarbetet, men Öresundsregionen kan oftast inte definieras som nordiskt. Det är inte heller nationellt nog. Samtidigt beror det på vem man frågar. Det finns lite olika krav, säger han.

Nedstängningarna av kulturen blev som en nedskärning

Det har även funnits en skillnad i hanteringen av kultursektorn under coronakrisen i Sverige och Danmark. Pontus Lidberg framhäver att det har varit tufft med nedstängningen av det danska samhället och trots att det nu börjar att öppna upp kommer restriktioner och publiktak fortsatt att göra det omöjligt att få en föreställning att gå runt ekonomiskt. Dessutom är han bekymrad över den långsiktiga effekten som nedstängningarna har haft på kulturlivet.

– Det som stängdes ner blir som en nedskärning. Vi märker det i många av våra nätverk, samarbetspartners, turnénätverk, teatrar etc. Vi vaknar i ett mycket mindre nätverk än innan med mycket färre och mindre möjligheter. Om detta skett utan corona hade det blivit en reaktion, men nu har det liksom bara "hänt". Så det finns mindre resurser. Världen krympte på ett dåligt sätt, säger han. ■

DANSK DANSETEATER

Dansk Dansteater startades 1981 av den engelsk-norska koreografen Randi Patterson som ville förena klassisk och samtida danskonst. Danskompaniet har lokaler och tillgång till scener på Operan i Köpenhamn, men turnerar även nationellt och internationellt. Kompaniet har idag elva dansare. Pontus Lidberg har varit konstnärlig ledare sedan april 2018.

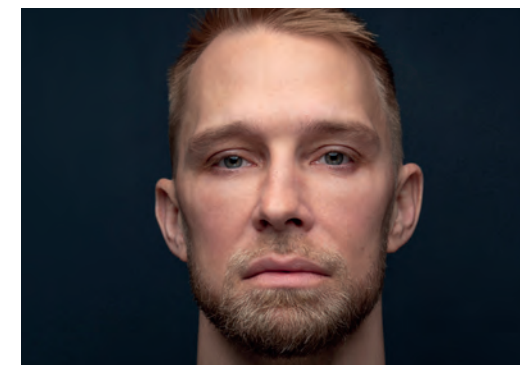

FOTO: NIR ARIEL

LISE BACH HANSEN.

Head of programming Talks & Literature, Det Kongelige Bibliotek

FOTO: IDA HILDUR BACH RÖHLÖFF

INTERVJU: LISE BACH HANSEN

HUN TROR KULTURBRANCHEN KAN BLIVE LØFTTESTANG FOR DANSK-SVENSK SAMARBEJDE

Det internationale perspektiv er ledetråden for Lise Bach Hansen. Det er på den måde hun er kommet ind på nordisk samarbejde. Her ser hun et potentiale i det nordiske sprogfællesskab og sammenfletning af kulturlivet, som en løftestang for mere samarbejde. Og med digitaliseringen bliver der i højere grad mulighed for at deltage i kulturtilbud fra nabolandet.

Den Sorte Diamant i København huser Det Kgl. Bibliotek og er et universitets- og nationalbibliotek. Der arrangeres også debatter, forfattersamtaler, foredrag, koncerter, forestillinger og udstillinger i huset. Lise Bach Hansen står for den del af programmet, som kaldes Litteratur og talks. I 2008 udviklede hun konceptet International Forfatterscene, som har bragt en lang række internationale kendte forfattere til København, så som Chimamanda Ngozi Adichie, Salman Rushdie, Thomas Piketty, Caitlin Moran, Siri Hustvedt og Emmanuel Macron.

– Det Kgl. Bibliotek er selvfølgelig et nationalbibliotek, men faktisk er en stor del af vores samling fra alle mulige steder i verden, så det afspejler programmet på vores scener også, siger Lise Bach Hansen, Head of programming Talks & Literature på Det Kongelige Bibliotek.

– Gennem det arbejde har jeg også fået mange internationale kontakter, og dermed også i Sverige. Jeg er meget optaget af det nordiske og hvad det kan. Jeg synes det er dybt fascinerende med det potentiale, der er i at samarbejde med nabolandene – og hvad hele den urbane region omkring Malmø og København kan få af betydning. Jeg bliver glædeligt overrasket, hver gang jeg er med i nordiske sammenhænge. Der er en samhørighed og en genklang af noget velkendt og dog fremmed. Det sproglige fællesskab er desuden inspirerende. Tænk at man

kan rejse helt til Finland eller NordNorge og folk forstå mig, når jeg taler dansk, siger hun.

Engageret i projekter på tværs – også digitalt

Som konsekvens af coronapandemien vil Litteratur og Talk scenen i Den Sorte Diamant satse mere på nordiske navne i den kommende tid, fortæller Lise Bach Hansen.

– Vi kommer til at tænke mere regionalt end globalt, siger hun.

Hun mærker også en stor interesse fra andre nordiske aktører. Hun blev blandt andet bedt om at være kurator for et særligt nordisk program for det kulturpolitiske event Folk o Kultur i Eskilstuna i 2020, og blev indbudt af Sveriges Radio til advisory boardet for den internationale musikfestival Östersjöfestivalen i Sveriges Radios Berwaldhallen i Stockholm. Når festivalen afholdes i september, vil en koncert fra Berwaldhallen blive live streamet i Den Sorte Diamant og omvendt kan publikum i Stockholm, og i hele Østersøregionen, følge en live streamet samtale fra Den Sorte Diamant i København med den danske forfatter Carsten Jensen og Josef Beltzikoff, kor- og orkesterchefen for Sveriges Radios Symfoniorkester.

Lise Bach Hansen var også drivende i projektet Arctic Imagination, et samarbejde med New York Public

Lise Bach Hansen er aktiv i mange forskellige nordiske sammenhænge. Hun har blandt andet været kurator for et nordisk program på Folk o Kultur i Eskilstuna og er medlem af advisory boardet for Östersjöfestivalen.

FOTO: NEWS ØRESUND

Under Östersjöfestivalen i september vil en koncert fra Berwaldhallen i Stockholm blive streamet i Den Sorte Diamant og omvendt kan publikum i Stockholm, og i hele Østersøregionen, følge en live streamet samtale fra Den Sorte Diamant i København.

Library og nationalbibliotekerne fra Oslo, Stockholm, Nuuk og København i 2017 og 2018. Projektet lavede en række live streamede samtaler med forfattere og kunstnere med fokus på den stigende temperatur og smeltende is i Arktis. Under coronapandemien har hun skrevet en bog sammen med den svenske forfatter og tidligere politiker Per Schlingmann om digitalisering af kulturbranchen, som udkom i september 2020.

Lise Bach Hansen synes, at digitaliseringen giver mange muligheder. Det er naturligvis blevet endnu mere aktuelt under coronakrisen.

– Folk har jo kastet sig over de digitale live events. I biblioteksverdenen var vi allerede inden corona meget indstillet på at producere digitale events sammen, men nu ses det mange steder, eksempelvis på teatre. Og jeg har indtryk af at det er endnu større i Sverige.

– Der bliver nogle udfordringer med rettigheder og betalingsvilje. Men jeg tror, at det i grunden kan blive en god kulturformidling på tværs af de nordiske grænser.

Netop den tanke er ved at vokse i et dansk-svensk uformelt udviklingsnetværk, som Lise Bach Hansen medvirker i sammen med kulturaktører i Stockholm.

– Vi mødes om ideer og tanker om, nordisk cross boarder kulturformidling af ideer, events og interviews med folk, der har fingeren på pulsen – den nordiske puls! Jeg var for nylig moderator på en konference om spørgsmålet om de nordiske lande kan samarbejde om live streaming-produktioner, teksten på alle de nordiske sprog. Vi havde kulturledere med fra Norge, Finland, Island, Danmark og Sverige og interessen er kolossal stor i kultursektoren for den slags regionale og digitale samarbejder.

– Tænk hvis man kunne gøre koncertsale, konferencer, talks, mediehuse og teatersale tilgængelige for et stort nordisk publikum! Teksten på alle de nordiske sprog, så alle kan være med. I sådan en nordisk offentlighed, ville man ikke alene høre de nordiske sprog, men også finde bedre svar på nogle af de samfundsspørgsmål, vi ikke selv kan løse. Men, at høre vores kollegers bud fra nabolande, der ligner os så meget på nær de sidste 20 procent, der har vi potentialet, siger Lise Bach Hansen.

Gensidig fascination for nabolandet

At der er en interesse for kultur i de nordiske nabolande, er Lise Bach Hansen sikker på. Hun oplever selv en stor fascination for det svenske kulturliv.

– Jeg er altid fascineret af ambitionsniveauet i Sverige. Det er virkelig højere. Det er lidt som de tænker "The sky is the limit". Det bliver altid tænkt på et højt ambitionsniveau. Jeg ved ikke hvorfor, måske har det at gøre med at de virkelig føler, at de er den her humanitære og kulturelle stormagt. Altså det her med at have 50 korrespondenter ude i verden og et meget større diplomati. Det er vigtigt for Sverige. Det er en storlandsattitude, hvor vi i Danmark er et lidt mere lille land.

Samtidig er hun sikker på interessen er gengældt.

– Svenskerne synes jo at Danmark er fantastisk. De er vildt imponeret over vores film for eksempel.

– Jeg tror også, at der er en stor respekt for den frie debat og frisindet i Danmark. At der er en mere flad struktur, at vi ikke er så elitære og at man kan e-maile direkte til en direktør uden at sætte femten andre som CC på en mail. I Danmark er vi mere

hej-med-chefen, men det er nok sådan, at det kan drille lidt og vi egentlig også er ret hierarkiske, ræsonnerer Lise Bach Hansen og fremhæver også den liberale livsførelse, som kommer til udtryk på for eksempel Christiania og Roskilde festivalen.

Hvordan ser du på det billede af Sverige som politisk korrekt, der ofte forekommer i Danmark?

– Det har jeg aldrig syntes var et issue eller noget som ligesom har forstyrret. Jeg kan ikke se, at det er dårligt. Tværtimod så synes jeg, det gør noget godt. Jeg synes det er avantgarde. Det har også at gøre med det der ambitionsniveau for samfundsudviklingen. De vil gerne være helt fremme i skoen og presse sig selv til at bryde med gamle strukturer og billedet af, hvad de er. Det er modigt, siger Lise Bach Hansen og fortæller om flere overraskende møder, som hun har haft med svenskere, der tænker på ligestilling og magt på en helt anden måde end i Danmark.

– På alle politiske niveauer er der et andet mod til at tale om struktur og en vilje til at lovgive og forandre. Selv hos de meget konservative er der fokus på problematiske strukturelle mønstre i samfundet.

– Så det tror jeg er en forskel, som ville være godt at gøre danskerne opmærksomme på. Det er faktisk inspiration mere end politisk korrekthed.

Kulturbranchen oplagt for samarbejde

Lise Bach Hansen tror, at mange i kulturbranchen tænker som hun.

– Jeg tror, at kulturbranchen skiller sig ud i Danmark, med hensyn til synet på Sverige. Vi ser med stor interesse på det, der foregår i Sverige.

– Det er mediebranchen, der har skabt dette modbillede. Og de elsker at hele tiden male det op på den måde i en lillebror-storebror-konflikt. Men inden for kultursektoren ser vi med stor respekt på hinanden. Det tror jeg også gør sig gældende inden for det private erhvervsliv. Jeg tror kultursektoren kan være en løftestang for mere svensk-dansk og nordisk samarbejde, siger hun.

På politisk niveau har hun indtryk af, at det er sværere med kommunikationen mellem Sverige og Danmark.

– Særligt i Danmark er der få politikere, som taler om dansk-svensk samarbejde, siger Lise Bach Hansen.

Og selvom der har ikke været meget fokus på kultur i det dansk-svenske samarbejde de seneste år, så betyder det ikke, at der ikke er et samarbejde, understreger hun.

– I kultursektoren, har jeg indtryk af, at vi forstår netop hinandens lande bedre end i andre brancher. Vi rekrutterer fra begge sider og følger med i, hvad

der sker i hinandens lande.

– Og vi er jo på mange måder flettet sammen, arbejder på kryds og tværs. Det er også sådan som filmstøtten er skruet sammen, men eksempelvis også på teatrene cirkulerer de højtstående nordiske sceneinstruktører. Og inden for litteratur, forlagsverden, film og kunst. Vi ser meget på hinanden. Så jeg tror, at kultur er den branche, som kan være med til at ændre på det narrativ, der er opstået i Danmark af svenskerne som politisk korrekte. I kulturlivet ved vi godt, at billedet er meget mere nuanceret.

Det fælles nordiske sprog er en mulighed

Et af potentialerne ved mere samarbejde mellem det danske og svenske kulturliv er muligheden for at hente ny inspiration. Hun mener at fokus alt for ofte havner på angelsaksisk kultur, som de fleste danskere kan forstå uden at det skal oversættes.

– Men svensk og nordisk kan vi forstå og dermed kan vi hente direkte derfra. Og det tror jeg, at vi kan benytte os endnu mere af og åbne endnu mere op for, siger Lise Bach Hansen og vender tilbage til det sproglige fællesskab, der er i Norden:

– Vores branche taler også nordisk sammen. Det er virkelig dårlig stil at tale engelsk i kulturbranchen. Vi taler vores respektive sprog. Og faktisk er det jo sådan at sprog er bevidsthedsudvidende. Vores fælles sprog er en rigdom. ■

EKSEMPLER PÅ LISE BACH HANSENS DANSK-SVENSK ENGAGEMENT

- Medlem i advisory board i **Østersøfestivalen** – en international musikfestival som afholdes i Sveriges Radios Berwaldhallen
- Medvirker i uformelt udviklingsnetværk **Nordic Live** – som bl.a. arbejder med nordiske live streaming ideer
- Ordførende for **Øresundsinstitutts Sounding board for kultur** – dansk-svensk netværk
- Medforfatter sammen med Per Schlingmann til bogen **"Når Live går digitalt"** 2020
- Kurator for **Folk och Kultur 2020** – kulturpolitisk event i Eskilstuna
- Ansvarlig for **Arctic Imagination** – et samarbejdsprojekt mellem nordiske biblioteker og New York bibliotek 2017

FOTO: NEXIKO

EMMA KRONQVIST.

Vd, Nexiko i Danmark

Emma Kronqvist hoppas kunna dra igång skandinaviska samarbeten och utbyta erfarenheter mellan länderna i och med att Nexiko nu finns i Sverige, Danmark och Norge.

TIDIGARE TV-CHEF TAR SVENSKT PRODUKTIONSBOLAG TILL DANMARK

Emma Kronqvist fick lära känna ytterligare ett land på djupet, när hon i slutet av 2017 tog steget från svensk tv-produktion och flera chefsroller inom SVT till att bli tv-chef för Danmarks Radio (DR). Nu har hon gått vidare och håller just på att starta upp ett danskt dotterbolag till det svenska tv- och filmproduktionsbolaget Nexiko. En så bred och gränsöverskridande kännedom om marknaden som hon fått på kuppen är ingen vanlighet inom tv-branschen, menar hon.

Det är försommar i Köpenhamn och Malmö och Emma Kronqvist har nyligen haft bråda dagar med att ta reda på hur hon startar upp ett aktiebolag i Danmark och med att rekrytera 15 anställda till det nya bolaget. Den gränsregionala informationen för företagare kunde vara bättre, anser hon. Men hon är glad över möjligheterna som hon tror att det nya independent-produktionsbolaget kommer att ge. Nexiko har funnits i flera år i Stockholm – grundat bland annat av de svenska tv-profilerna Fredrik Wikingsson och Filip Hammar – och får nu alltså ett danskt dotterbolag.

– Nexiko är för mig några av de bästa i branschen, rent kreativt och bra människor att arbeta med. När en konsultkollega i Danmark och jag började titta på deras format och möjligheterna att sälja i Danmark sålde vi en produktion nästan direkt. Då kände jag att jag vill vara med och bygga den här familjen – och vi hör hemma i Köpenhamn, säger Emma Kronqvist.

Tvekade inte att ta jobb på andra sidan sundet

Hon har en lång karriär bakom sig inom tv, inte minst som chef inom Sveriges Television, SVT, senast som chef för allmän-TV i Malmö, Göteborg och Umeå. Men när möjligheten att få ett spännande jobb på danska DR tvekade hon inte.

– Jag hade inget särskilt förhållande till Danmark och Köpenhamn före jobbet. Men jag kände nyfikenhet inför att träffa människor i samma bransch, och möta samma typ av problem, men med helt nya förutsättningar. Dessutom innebar det en möjlighet att bo kvar i Västra hamnen i Malmö och ändå lära känna ett nytt lands kultur. Det var lockande, säger hon.

Emma Kronqvist var också nyfiken på affärs- och ledarkulturen i Danmark, som hon föreställde sig skulle passa henne.

– I Sverige har jag känt att jag går kanske går för snabbt fram ibland. Jag kan tycka att det är lite för segt och inte tillräckligt rak kommunikation. Men det visade sig när jag kom till Danmark att jag har ett väldigt svenskt ledarskap, säger hon och skrattar.

En skillnad mellan länderna som hon tar upp är skillnaden i kommunikation, där det ofta sägs att danskarna är raka och tuffa i ledarskapet. Men Emma Kronqvist köper inte den gängse uppfattningen rakt av.

– Det är en myt. Det är sant att de är raka och tydliga i det som inte är så känslomässigt utmanande. Men det jag upplevde med det svenska ledarskapet – att ställa frågan till någon som är upprörd

eller arg: ”hur har du det?” – den frågan är mycket farligare, när det kommer till sårbarhet och det personliga. Det är de inte vana att prata om. Där har jag upplevt en knäsvaghet hos tuffa danskar. Det har varit en spännande utmaning, säger hon.

Mindre stigmatiserande att bli av med jobbet i Danmark

Hon ser också skillnader mellan Danmark och Sverige när det handlar om synen på kontrakt, åtminstone upplever hon att det är så inom tv-branschen.

– I Sverige gäller de kontrakt som man skriver under. Det tar tid att förhandla fram dem, men sedan gör man det som står i kontraktet. I Danmark är de mellanmännsliga relationerna viktiga hela vägen. Man ses hela tiden, för det är inte säkert att kontraktet löser allt. Jag kan gilla det.

BILD: NEXIKO

NEXIKO

Det svenska produktionsbolaget Nexiko grundades 2012 av de svenska tv-personligheterna Filip Hammar och Fredrik Wikingsson, samt Lars Beckung och Mikael Svensson.

Nexiko har sitt huvudkontor i Stockholm och dessutom verksamhet i Norge, USA (Los Angeles) och numera även Danmark.

Emma Kronqvist är vd för det dotterbolag som Nexiko nu startar upp i Danmark. Tidigare har hon haft flera chefsroller inom såväl Sveriges Television som Danmarks Radio.

Även det snabbare danska beslutstempot tycker Emma Kronqvist om – ”ett modernt ledarskap jämfört med Sverige” – liksom att det inte är lika stigmatiserande att bli av med jobbet. Det blev hon varse i samband med att politikerna beslutade om stora nedskärningar på DR under hennes tid där, och 400 anställda måste sägas upp.

– Jag tycker det är oerhört intressant när LAS-frågan är så stark i Sverige, att det finns ett alternativ i Danmark. Det var så fint med medarbetare som togs emot ute i branschen efter att de blivit av med jobbet. Folk hörde av sig, bjöd på fika och frågade ”vad ska du göra nu?”. I Sverige kan man knappt tala om att man blivit uppsagd. I Danmark är det inget stigma. Där är vi väldigt olika, säger hon.

Själv tvingades Emma Kronqvist efter drygt två år som tv-chef lämna Danmarks Radio i januari 2020 efter en oenighet om verksamhetens framtida inriktning.

– Jag tyckte att det var väldigt lustfyllt att jobba i Danmark – och jag tycker mycket om danskarna. De relationer jag har byggt upp här tycker jag är roliga och inspirerande. Jag gillar också farten och att det är okej att göra misstag och sedan göra om, säger hon.

Chockad över hur lite pengar DR hade

Rent personligen uppskattar hon också att få ha lära känna Danmark mer på djupet – något som med nödvändighet följer när man är chef inom public service, menar hon.

– Jag var tvungen lära mig allt från litteraturhistoria till geografi när jag var på DR och det är ju en otrolig tillgång. Som någon sade: det är som att ha en lägenhet och plötsligt upptäcker man att där finns en dörr till, till ett extra rum. Det är också en tillgång att känna sig hemma i en fantastisk europeisk storstad, säger Emma Kronqvist.

Hon har också fått inblick i ett finansieringssystem av tv-produktioner och andra kulturprojekt, som skiljer sig en del från hur det fungerar i Sverige.

– I Danmark är det mer tillåtet att finansiera kulturprojekt med fondpengar. Jag upplever ett större kulturintresse i det privata näringslivet och även att det anses okej att vara beroende av fondmedel för att sätta igång projekt. I Sverige upplevs det som farligt att vara beroende av privata fondmedel. Jag

kan förstå det, men ser också fördelarna med projekt som faktiskt kommer igång medan de kanske inte alls blir av i Sverige, säger hon.

Samtidigt blev hon närmast chockad när hon kom till DR över hur lite pengar som bolaget hade att röra sig med. Det har ju till stor del att göra med att befolkningen som betalar skatt och licensavgifter bara är hälften så stor som i Sverige, påpekar hon, men uppdraget var ju ändå i huvudsak detsamma i båda länderna.

– Det är otroligt så mycket tv och bra produktionsman kunde göra med så lite pengar, säger hon.

Administration och krångel stör pendlandet

Under hela tiden som Emma Kronqvist jobbat i Danmark har hon valt att bo kvar i Malmö och pendla till Köpenhamn. Å ena sidan har det varit smidigt, menar hon, eftersom avståndet är kort jämfört med att jobba i Stockholm eller Umeå. Å andra sidan upplever Emma Kronqvist gränspendlarlivet som fyllt av små och stora irritationsmoment.

– Jag har haft besvär med allt från det enkla som till exempel telefonabonnemang över sundet, till osynkade myndigheter och administration som känns onödigt klumpig när vi ändå är i något slags nordiskt samarbete. Det har jag blivit häpen över och lite ledsen. Som att hur lång tid det tar att föra över pengar mellan bankkonton eller att jag har svårt att gå till tandläkaren i Sverige fast jag

har rätt till det – jag måste fylla i blanketter från Försäkringskassan. Det känns som om jag nästan lika gärna kunde ha varit en flykting från ett land långt härifrån, säger hon.

Nu senast hade hon alltså huvudbry med att ta reda på hur hon som svensk skulle kunna starta ett aktiebolag i Danmark. För sedan januari 2020 jobbar Emma Kronqvist alltså inte längre som tv-chef på DR. I stället har hon haft lite mer än ett år som konsult då hon bland annat föreläst om public services historia och koppling till demokratin.

Och nu ska hon alltså leda Nexikos nya satsning i Danmark. Hon menar själv att den typen av gränsöverskridande nätverk hon har, i kombination med hennes kunskap om och erfarenhet av både Danmark och Sverige, är något ganska ovanligt.

”Jag var tvungen att lära mig allt från litteraturhistoria till geografi när jag var på DR och det är ju en otrolig tillgång.”

Emma Kronqvist var tv-chef för Danmarks Radio 2017-2020.

Med undantag för dem som arbetar inom drama är tv-branschen väldigt nationell, menar hon.

– Det finns ju svenskar som kommit på att det är spännande att jobba i Köpenhamn, till exempel som klippare. Men såvitt jag känner till är de ganska få, säger hon.

Hoppas på skandinaviskt samarbete

Att Nexiko hittade en person med den typen av erfarenhet som Emma Kronqvist har var en förutsättning för att de skulle satsa i Danmark, menar hon.

– De hade inte relationerna och förstod sig inte på den danska marknaden. Det krävs ju att det är någon som liksom har det inne i kroppen, och förstår relationerna. Alla i Malmö sade till mig ”att starta bolag i Danmark det gör man, och sedan är man tillbaka i Sverige inom ett år”.

Men du kommer inte att vara tillbaka i Sverige inom ett år?

– Nej, det tror jag inte! säger hon och skrattar.

Nu hoppas Emma Kronqvist att Nexiko i Danmark, precis som i Sverige, kan bli ett lokalt alternativ i en bransch där stora, internationella bolag har en stor del av marknadsandelarna. Nexiko startade i Sverige 2012 och har hittills expan-

derat till Norge och nu Danmark. Dessutom har produktionsbolaget ett kontor i Los Angeles.

– Jag har ju en bakgrund från broadcasting och ett intresse av att vara nära människor och i det här fallet tv-tittarnas behov och drömmar och utmaningar, så jag lägger alltid fokus på vem och varför någon ska vilja se det vi gör. Jag vill utveckla med hjärtat och med fokus på människors behov. Vi är också i en tid när tittarna flyttar från vanlig tv till streaming. Vi vill göra program som kan det och som har något på hjärtat, inom livsstil, kultur och underhållning, säger hon.

Framöver hoppas hon att Nexiko ska kunna utnyttja att de finns såväl i Danmark, Norge och Sverige – och samarbeta över gränserna.

– Det är klart en ambition att ge oss på den skandinaviska marknaden, som inom barnutbud och drama har fungerat länge. Det har varit svårare att lyckats med övriga pan-skandinaviska projekt, men vem vet, vi kanske löser det också. Men vi vill helt klart ha samarbete, för att dra lärdom av varandra och utvecklingen på marknaderna. Det är en stor styrka att ha med sig så mycket erfarenhet som jag har från Sverige, för jag är uppdaterad om vad som händer på marknaden på två ställen. Det är jättebra, säger Emma Kronqvist. ■

MALMÖ OPERAS BREDD LOCKADE MICHAEL BOJESEN FRÅN KÖPENHAMN

Gränsen mellan det finkulturella och folkliga är mindre skarp i Sverige än i Danmark, upplever Michael Bojesen, vd och teaterchef för Malmö Opera. Han trivs med bredden i Malmö Operas repertoar, och lugnet som han upplever att den svenska arbetskulturen skapar – även om tempot ibland känns frustrerande långsamt.

För några år sedan var Michael Bojesen chef för Copenhagen Opera Festival och tog initiativ till ett samarbete med Malmö Opera. När Malmöoperan snart därefter sökte en ny vd bestämde han sig för att försöka få jobbet.

– Det var en tillfällighet att jag kom att söka, men några av mina bästa operaupplevelser har jag haft just på den här scenen. Det är också så att jag är dirigent i grunden och har jobbat mycket med olika genrer, vilket är inte så vanligt i Danmark som i Sverige. I Sverige kollar även klassiska musiker på Melodifestivalen, så är det inte i Danmark. Jag har tidigare bland annat jobbat med storband men också symfoniorkestrar, och Malmö Opera är fantastisk för att den har den här breda repertoaren.

Han flyttade med hela familjen till Malmö och bodde några år i den gamla delen av staden, innan barnen längtade hem till Köpenhamn och sin gamla skola. Nu är han gränspendlare, och planerar att fortsätta med det.

– Jag är både konstnärlig och administrativ chef för Malmö Opera och tycker att det är ett fantastisk jobb. Jag har många möten, men när det är föreställningar ska jag också göra föreställningsbevakning, där jag ser allt vi gör och går in med en konstnärlig blick, säger han.

Nyligen tog han en kort semester från jobbet, efter uppgifter i den danska tidningen Politiken

om att sångare i DR Pige-koret upplevde en sexualiserad kultur medan Michael Bojesen var flickkörens chefsdirigent. Andra sångare har beskrivit att de inte känner igen bilden. Själv har Michael Bojesen avvisat alla anklagelser, men bett om ursäkt till dem som haft dåliga upplevelser eller känt sig otrygga i kören. Sedan mitten av juni är han tillbaka på arbetet på Malmö Opera, med styrelsens fulla förtroende och ett kontrakt som fortsatt sträcker sig fyra år framåt i tiden.

Alla risker bedöms inför beslut

Som dansk chef i Sverige har Michael Bojesen stött på ett fenomen som många anser är typiskt för den svenska arbetskulturen: en långsam beslutsprocess där alla ska komma överens.

– Det kan vara svårt för en dansk person att vänja sig vid att saker inte går så fort här. I Danmark tar vi snabba beslut. Vi har en problemställning, diskuterar den i fem-tio minuter och så kör vi på det. Vi gör ingen riskanalys, utan kör på det och försöker lösa problemen längs vägen. Om det inte funkar tar vi ett nytt beslut, säger han.

I Sverige beskriver han att tillvägagångssättet är ett annat:

– När jag kom med många idéer nickade bara alla – det är en mycket artig kultur. Men sedan sade

Michael Bojesen menar att det lugnare arbetstempot i Sverige medför att färre av de anställda har problem med stress.

FOTO: MATS BÄCKER

Föreställningen *Circus Days and Nights*, en nyskriven cirkusopera av tonsättaren Philip Glass, har lockat streaming-publik från 50 länder i hela världen.

de "det är en bra idé, men har du funderat på..." Det är viktigt att alla ska vara med och: "Ska vi göra det? Ja". Vid alla event är alla risker värderade: "tänk om alla är sjuka samma dag" – det hade man aldrig tänkt på i Danmark, säger han.

Mindre stress när besluten står fast

Även om långsamheten kan vara frustrerande, inte minst när kreativiteten flödar, menar Michael Bojesen att processen samtidigt skapar ett lugn på arbetsplatsen. När beslutet väl är taget är det ingen tvekan om vad som gäller och alla ställer sig bakom det.

– Inom konstnärliga verksamheter överallt i världen – och inte minst i Danmark – förekommer mycket stress. Det problemet har vi inte här. Vi har kanske två-tre-fyra personer av 300 anställda som har problem med stress. I Danmark skulle det vara minst tio procent. Jag tror det är för att man vet vad som gäller, säger han och fortsätter:

"I Sverige kan en klassisk konsert med nykomponerad musik visas en fredagskväll. I Danmark gäller hela tiden tittarsiffror."

– Jag märker att nu i coronatider när man hela tiden måste ändra besluten och planerna för föreställningar – ibland varje timme – är det en stor stressfaktor, säger han.

En annan aspekt av lugnet är att de som arbetar på Malmö Opera stannar länge på sitt jobb. Michael Bojesen beskriver att han blev fascinerad av att höra att så många av de anställda

varit där i 15-25 år.

– Jag pratade med en dansk kompis och sade att det är helt fantastiskt, och då sade han: "det var ju en förfärlig tanke!". Det är en helt annan cirkulation på den danska arbetsmarknaden. Det ser man som något bra. Det är inte farligt att bli avskedad, då ger det en ny chans, säger han.

"Konst för konstens egen skull"

Även på ett mer allmänt plan finns det skillnader

mellan hur kulturen värderas i Danmark och Sverige, menar Michael Bojesen. Något han uppskattar i Sverige är att det inte nödvändigtvis är biljettförsäljningen som avgör om en föreställning anses lyckad eller ej.

– Det är mer konst för konstens egen skull här i Sverige – det tycker jag faktiskt om. När man jämför de två ländernas tv-kanaler: DR och SVT, och ser vad som sänds är det skillnad. I Sverige kan en klassisk konsert med nykomponerad musik visas en fredagskväll. I Danmark gäller hela tiden tittarsiffror, det blir kvalitetskriteriet. Därför skulle aldrig en klassisk konsert sändas på en fredagskväll. På samma sätt fungerar det på radion: "vi vet inte hur många lyssnare vi hade – det är inte avgörande". I scenkonstvärlden är det lite samma, säger han.

Corona ledde till digitala investeringar

I korridorerna på Malmö Opera är det tyst och stilla när Michael Bojesen visar vägen från själva kontorsdelen, som via en toalett leder in i operans pampiga foajé. Som dansk har han infört krav på munskydd för dem som rör sig i huset nu under coronapandemin, men inte många syns till.

Inte heller publiken har kunnat besöka Malmö Opera i några större skaror under det gångna året. Vissa föreställningar har streamats, andra har skjutits på framtiden och några har ställts in. Men coronapandemin har också inneburit möjligheter till utveckling, menar Michael Bojesen.

FOTO: MALIN ARNESSON

Musikalen *Funny Girl* spelades på Malmö opera 2020.

– För ett år sedan sade vi att "det är nu vi investerar i att installera ett operakamerasystem". Vi hade ju redan betalt konstnärerna, så de skulle ju spela. Så vi installerade systemet och när vi hade premiär på Philip Glass-operan i fredags var det stort intresse från hela världen. Och alla kunde vara med. Vi har valt att inte bara lägga ut föreställningarna gratis, utan vi har streamat live och man betalar för att titta. De som betalade i fredags hade en helt annan upplevelse än av att bara se en inspelning – de gick på teater, vissa hade till och med finkläder framför skärmen. Om det hände något under föreställningen var de också där, säger han.

Och antalet personer som såg urpremiären av operan *Circus Days and Nights* – ett samarbete mellan Cirkus Cirkör och Malmö Opera – var långt fler än de högst 1 500 som får plats i salongen på operahuset i Malmö. Hela 6 500 streamingbiljetter såldes till personer i 50 länder runt om i världen, berättar Michael Bojesen.

Han räknar med att föreställningar kommer att fortsätta streamas även när coronapandemin är slut, inte minst för att nå personer som annars aldrig har möjlighet att gå på teater.

– När vi streamade *Funny Girl* i höstas var det ett äldreboende i Tomelilla som satte sina äldre framför skärmen. De hade varit på Malmö opera när de var yngre och kände att nu är vi där igen. Åtminstone en eller två av föreställningarna vi sätter upp framöver kommer vi att streama för dem som inte har möjlighet att komma hit, säger han. ■

MALMÖ OPERA

Malmö Opera, med anor från 1940-talet, har två scener. Dels Stora scenen med som flest 1 511 platser i salongen, dels den mindre Verkstaden.

Malmö Opera har en fast Operaorkester och en Operakör, samt en barnkör. Dessutom arbetar allt från perukmakare och patinerare till musikbibliotekarier på operan.

Tillsammans med Musikhögskolan i Malmö driver Malmö Opera en tvåårig masterutbildning för sångare: Malmö Opera Academy.

Michael Bojesen är vd och konstnärlig ledare för Malmö Opera sedan 2017.

MARIA FREJ.

Vd och konserthuschef,
Malmö Live Konserthus

Maria Frej vill att Malmöborna ska ha en relation till det som händer på Malmö Live. Därför tycker hon att det är viktigt att arbeta för att det ska komma publik på konserterna. "Inte för att vi ska tjäna pengar nödvändigtvis, men för att vi vill att många människor ska se och njuta av det vi gör", säger hon.

CORONAPANDEMIN HAR GJORT DET SVÅRARE ATT BYGGA NÄTVERK ÖVER GRÄNSEN

Danska kulturarbetare lockas av det självklara utrymme som kulturen får ta i Sverige, men bär med sig ryggradsreflexen att se allt genom publikens ögon och inte vila på lagrarna. Det menar danska Maria Frej, som upplever både frihet och stöd som vd och konserthuschef för Malmö Live Konserthus, men som också kämpar för att bygga upp ett nätverk och lokal-kännedom i Sverige mitt under pågående pandemi.

Maria Frej är en i en lång rad danska kulturchefer i Skåne, särskilt i Malmö. Det ger något vitalt att gå in i ett annat land och se saker med nya ögon, menar hon, oavsett om man är dansk i Sverige eller tvärtom.

Att många danskar lockats ta toppjobb på skånska kulturinstitutioner förvånar henne inte. Maria Frej målar upp en bild av ett Sverige där kulturen tilläts ta plats och dess position i samhället inte ifrågasätts på samma sätt som i Danmark. Även lokaltidningarna har kultursidor och kulturinstitutionerna ses som viktiga. I Danmark är det inte lika självklart, upplever hon.

– Den svenska förståelsen för att kultur är viktig, den tycker man om i Danmark. Och jag tror att svenska institutioner är glada för danska chefer, för de kommer med [PANG – hon slår händerna samman], vi ruskar kanske om i något. I Sverige är kultur något självklart i sig självt – i Danmark är vi vana vid att man ska sträcka sig mot publiken. Vi danskar lockas av det säkra i Sverige, men är så vana vid att inget är säkert att vi kommer med en attityd: vi ska inte vila – världen förändrar sig. Vi är vana att argumentera för vår sak, att se allt genom publikens ögon, säger hon.

Upplever stöd från kommun och region

Som tidigare programchef för klassisk musik och

jazz på Tivoli, samt ansvarig för symfoniorkestern Tivoli Copenhagen Phil och Tivolis Big Band, är hon van att arbeta i – som hon själv uttrycker det – en superkommersiell verksamhet. Därifrån var steget på vissa sätt ganska stort till det offentligägda Malmö Live Konserthus.

– Jag upplever en otroligt stor uppbackning från Region Skåne och Malmö stad och det har jag inte upplevt i Danmark på samma sätt, fast jag har jobbat på andra offentliga institutioner där tidigare. Om man får offentliga anslag i Danmark, så tar de inte mer ansvar för det sedan. Här är det som om man är uppriktigt intresserad. Vi har möten med regionen där de frågar: "Hur går det? Vad gör ni? Finns det något vi kan göra för er?" I Danmark är det mer krav på rapportering och att fylla i blanketter. Det finns för all del också många blanketter i Sverige, men även stöd, säger Maria Frej.

Dessutom upplever hon att kulturen i Sverige har en friare roll. I och med att skattebetalarnas pengar har investerats i verksamheten anses det viktigt att inte bara tänka kommersiellt, menar hon.

– Du kan göra något för barn som du inte tjänar pengar på, för det är det du får skattepengar till. Eller på något smalt område som du vet att du inte kommer att tjäna något på.

Samtidigt anser Maria Frej att det går att arbeta mer effektivt och publikinriktat även i Sverige. Det är något som hon med sina erfarenheter från Danmark kan bidra till.

– Det är också viktigt att se till att någon kommer på det vi gör. Inte för att vi ska tjäna pengar nödvändigtvis, men för att vi vill att många människor ska se och njuta av det vi gör. Det finns till stor del en avsändarvinkel i kulturlivet här, man säger att "vi är tillgängliga för alla". Men det är inte bara vår vision att finnas till, utan vi ska få folk engagerade i det vi gör. Vi vill att Malmöborna ska ha en relation till det vi på Malmö Live gör, säger hon.

"Jag är lite av en satellit"

För Maria Frej består vardagen just nu av pendling från hemmet i Köpenhamn till jobbet i Malmö två dagar i veckan. Hon hoppar på tåget från Hovedbanegården mot Malmö C klockan 08.07, arbetar på tåget och förbereder dagen. På hemvägen gör hon anteckningar utifrån vad som hänt under dagen och på kvällen kan det bli någon timme till framför datorn. Övriga veckodagar arbetar hon hemifrån.

Att ta ett chefsjobb i ett nytt land – för att bara några veckor senare erfara att en global pandemi lamslår såväl omvärlden som Öresundsregionen – har haft sina utmaningar. Under de första sex veckorna på jobbet, i början av 2020, hyrde Maria Frej ofta övernattning i Malmö för att lära känna staden.

– Så kom corona och ödelade det. Men tanken till hösten är att jag ska göra det igen. Jag vill gå ut och uppleva mer i Malmö, få in staden mer under huden. Jag känner nu att jag är lite av en satellit som inte hittar här, säger hon.

Coronapandemin har också gjort det svårare för henne att bygga upp sitt nätverk i Sverige, i och med att hon inte kunnat träffa så många människor personligen. Även om hon tidigare arbetat med Öresundsfestivaler och med ett samarbete mellan Tivoli och Malmö Opera kände hon inte särskilt många på den svenska sidan när hon tog jobbet på Malmö Live.

– Jämfört med Danmark, där jag jobbat i 30 år, har jag mycket lite nätverk här. Jag har ett litet, men vill gärna ha mycket mer. När man kommer in i coronapandemin och inte bara kan ringa till alla möjliga människor och inte har det nätverk jag har i Danmark är det svårare. Rent professionellt kan vi inte klara oss om vi inte har starka nätverk. Det har ju andra här i organisationen, men jag behöver det också som chef, så jag ser fram emot att ha alla de här mötena, säger hon.

MALMÖ LIVE KONSERTHUS

Malmös nya konserthus invigdes 2015 och är hemmascen för Malmö Symfoniorkester. Dessutom arrangeras många konserter även med andra artister. Ibland samarbetar Malmö Live med andra aktörer, som exempelvis FC Rosengård och Danmarks Radio.

Byggnaden Malmö Live omfattar utöver konserthuset också ett hotell, en konferens- och kongressanläggning samt restauranger.

MARIA FREJ

Vd och konserthuschef för Malmö Live Konserthus sedan februari 2020.

Tidigare har Maria Frej bland annat arbetat på Tivoli som programchef för klassisk musik och jazz och ansvarig för symfoniorkestern Tivoli Copenhagen Phil och Tivolis Big Band, samt som musikproducent på biblioteket Den Sorte Diamant i Köpenhamn. Hon har också tidigare suttit i styrelsen för Statens Kunstfond.

Maria Frej är också fritidspolitiker för Socialistisk Folkeparti i Köpenhamns kommun.

Nationella nätverk inom musikbranschen

Enligt Maria Frej är det inte bara hon som saknar kontakter över Öresund, utan det är ganska vanligt inom musikbranschen. Trots att det finns några få exempel på samarbeten, som mellan Kulturværftet i Helsingör och The Tivoli i Helsingborg, är inställningen i stort väldigt nationell. Men i takt med att fler tar jobb på andra sidan sundet – exempelvis som danska kulturchefer i Malmö – tror hon att nätverken kommer att breddas.

– Malmö Live och DR ska lansera något gemensamt i höst. Det händer för att jag är dansk och tänker: skulle vi inte kunna göra det här? Jag kan förstå att det inte är naturligt för en svensk chef att tänka så, men det känns underligt att det inte upplagts för mer samarbete, säger hon. ■

Om rapporten

Intervjurapporten är den första delen av en större kulturanalys som Øresundsinstitutet gör med stöd från Stiftelsen Svensk-danska kulturfonden och Region Skåne.

Till denna intervjurapport har det gjorts tolv intervjuer med några av de kulturchefer som jobbar på andra sidan Öresund för att samla deras intressanta erfarenheter av dansk och svensk kultur. Vi har frågat dem om deras personliga erfarenhet av att jobba i Sverige såväl som Danmark, vilka skillnader och likheter, fördelar och utmaningar, de ser i relation till kultursektorn i de båda länderna samt hur ser de på samarbetsmöjligheter över gränsen. Syftet har varit att intervjua kulturpersonligheter som har direkt erfarenhet av att arbeta på andra sidan gränsen. Till hösten kommer vi att göra fler intervjuer kring samarbete över gränsen.

Intervjuerna är genomförda under perioden mars till juni. Alla intervjupersoner har fått läsa och godkänna intervjun innan publicering.

Intervjulist

- **Benny Marcel**, direktör, Nordisk Kulturfond – Teams 2021-04-06
- **Bo Nilsson**, konstmuseichef, Artipelag – telefon 2021-06-01
- **Danjel Andersson**, direktör og kunstnerisk leder, Dansehallerne – Teams 2021-06-10
- **Emma Kronqvist**, vd, Nexiko i Danmark – Teams 2021-06-10
- **Gitte Wille**, kulturchef, Region Skåne – telefon 2021-03-16
- **Kirse Junge-Stevnsborg**, konstmuseichef, Malmö Konstmuseum – på plats 2021-06-14
- **Kitte Wagner**, vd och konstnärlig ledare, Malmö Stadsteater – Teams 2021-06-17
- **Lise Bach Hansen**, Head of programming Talks & Literature, Det Kgl. Bibliotek – Teams 2021-04-09
- **Maria Frej**, konserthuschef, Malmö Live – på plats 2021-06-04
- **Michael Bojesen**, teaterchef, Malmö Opera – på plats 2021-06-03
- **Pontus Lidberg**, kunstnerisk leder, Dansk Danseteater – telefon 2021-06-10
- **Staffan Valdemar Holm**, frilansregissör – Teams 2021-05-28

Ett projekt om dansk-svensk kultur

Detta analysprojekt är ett resultat av ett rundabords-samtal om dansk-svenskt kultursamarbete som Øresundsinstitutet, Nordisk Kulturfond och Sveriges ambassad i Köpenhamn arrangerade på ambassaden i februari 2020 med ett 50-tal kulturaktörer från Danmark och Sverige. Mötet visade på ett stort behov och intresse för att öka kulturutbytet mellan Danmark och Sverige.

Kulturen har under senare år varit ett lite bortglömt område för tvärregionalt samarbete i Öresundsregionen. Varken Greater Copenhagen, STRING eller Interreg-programmet ÖKS har det som ett samarbetsområde. Men det finns mycket utbyte och samarbete mellan aktörer i den danska och svenska kulturbranschen. Och det finns en potential för mer.

Därför vill Øresundsinstitutet kartlägga det befintliga samarbetet och tvärgående aktiviteter och har fått medel från Svensk-danska kulturfonden och Region Skåne för att kunna göra en sådan analys. Syftet med analysprojektet är att genom en kartläggning av aktörer och samarbetsprojekt inom kultursektorn, som verkar mellan Danmark och Sverige, bidra till att skapa ett nytt kunskapsunderlag som ska göra det möjligt att bättre nyttja den potential som finns när det gäller kultursamarbeten.

Huvudperspektivet är Öresund, men vi har även ett nationellt perspektiv med fokus på huvudstäderna – Stockholm och Köpenhamn och vill spegla fyra dimensioner:

- gemensamma kulturprojekt över landsgränsen,
- personalutbyte över landsgränsen,
- publikutbyte och marknadsföring över landsgränsen
- gränshinder inom kultursektorn.

Øresundsinstitutet är i gång med att kartlägga kulturinstitutioner och samarbete mellan svenska och danska aktörer. Vi har samlat till en lista som för närvarande har drygt 250 aktörer och institutioner – bland annat museer, teatrar, musikscener, filmproducenter, återkommande festivaler och kulturevents. Fler kommer till. Vi har även genomfört en pilotenkät och en större enkät kommer att skickas ut under hösten 2021 liksom fler intervjuer kring samarbete över gränsen ska göras. En samlad rapport kommer att sammanfatta alla fyra områden utifrån intervjuer, enkät och desk research.

Ett syfte med kulturprojektet är även att bidra till att skapa bredare nätverk mellan svenska och danska kulturaktörer. Vi har ett samarbete med personer från bland annat Sveriges ambassad i Köpenhamn, Nordisk Kulturfond, Region Skåne och Malmö stad och håller på att bilda ett Sounding board med fler medlemmar. Det kommer under hösten 2021 och våren 2022 bli flera intressanta nätverksmöten.

FOTO: NEWS ØRESUND

